

Bolševikai padegė Viazmą Didesnieji namai ir galvės buvo išsprogdintos

BERLIN. Kaip DNB patyrė, Viazmoje bolševikai prieš pasitraukdami miestą padegė, o mūrinius pastatus išsprogdino. Jie ne kiek neatsižvelgė į civilinius gyventojus, kurie dėl beatodairinių sprogdinimų turi žymių aukų.

Daugelyje Viazmos gatvių tebestovi suanglėję mūrinių sienų likučiai ir pamatai, virš kurių visiškai sudegė lengvesni mediniai ir molio pastatai. Beveik visas gatvės ko skubiausiai bolševikai buvo užminavę. Daug moterų ir vaikų, nežinodami minų pavojaus, ant šių minų užbėgo ir per sprogdimus žuvo. Didžiąją dalį minų ir daug paruoštų sprogstamosios medžiagos užtaisų bei pragaro mašinų, vis dėlto, vokiečių pionieriai pašalino.

GANDAI APIE BRITŲ EKSPEDICIJĄ KORPUSĄ ARCHANGELSKĖ

BERLIN. X. 14. Dėl gandų skleidžiamų Jungtinėse Valstybėse apie tariamą britų ekspedicinio korpuso išlaipinimą Archangelske, vietos politiniuose sluoksniuose pareiškama, kad neturima jokio pagrindo kalbėti apie vaizduotės padarus.

LONDONE LAUKIAMA LITVINŲ

STOCKHOLMAS. „Stockholms Tidningen“ praneša iš Londono, kad ten laukiama atvykstančių buvusio sovietų užsienių reikalų komisaro Litvinovo. Manoma, kad Litvinovas pirmą kartą deryboms dėl britų tiekimo bolševikams programos smulkmeni.

28 streikai ginklavimosi įmonėse

VAŠINGTONAS. X. 13. New York World Telegram“ praneša, kad karo ministerija yra paskelbusi, jog nuo sausio 1 d. ginklavimosi įmonėse, kurios dirba krašto kariuomenei, streiko pasekmėje žuvo 3,7 milijonai darbo dienų. Čia neįskaitoma žuvusios darbo dienos laivų statyklose, arsenaluose ir lėktuvų dirbtuvėse. Dabar didesnę ginklavimosi įmonėse vyksta 28 streikai, kuriuose dalyvauja 35.000 darbininkų. Be to, dar streikuojama daugelyje mažesnių ginklavimosi įmonių.

BERLIN. Į užsienių spaudos atstovų klausimą dėl dabartinio arba galimo vokiečių prancūzų santykių išsivystymo šiandien Wilhelmstrassėje buvo pareikšta, kad dar neatėjęs laikas šiuo reikalu pasisakyti.

MADRIDAS. Ispanijos moterų falangos vadė Pilar Primo de Rivera pirmadienį iš Berlyno atvyko į Barceloną.

Jau 500.000 belaisvių

Prie Viazmos apsuptosios sovietų jėgos galutinai sunaikintos, o prie Briansko be paliovos krinka

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. X. 14. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Rytuose karo veiksmai vyksta taip, kaip numatyta. Briansko srityje apsuptosios priešų pajėgos yra suskaldytos į daugelį grupių. Jų sunaikinimas miškingoje vietoje nuolat vykdomas toliau.

Dvigubame Briansko ir Viazmos mūšyje iki šiol paimtųjų belaisvių skaičius jau vakar pasiekė daugiau kaip 350.000.

Jis vis pastoviai didėja. Naktį į spalio 14 d. kovos lėktuvai sėkmingai bombardavo svarbius karinius įrengimus Leningrade.

Greitieji laivai naktį į spalio 13 d. prasiveržė prie britų kranų ir puolė smarkiai naikintuvų, greitųjų laivų ir lėktuvų apsaugotą prie-

šo laivų vilksinę. Nepaisant atkaklaus gynimosi ir pakartotinių susišaudymų su pranašesėmis apsaugos pajėgomis, greitieji laivai nuskandino šešis apginkluotus priešų prekinis laivus, 18.000 tonų talpos. Jie sugrįžo be nuostolių.

Paskutinę naktį oro puolimai buvo nukreipti į daugelį britų aerodromų.

Vakar britų lėktuvams įskrendant į okupuotąsias sritis prie Kanalo, priešui buvo padaryta didelių nuostolių. Naikintuvai, zenitinė artilerija ir laivyno artilerija numušė 31 priešų lėktuvą. Buvo netekta vieno savo lėktuvo. Praešiusią naktį iš britų bombonešių buvo numesta sprogstamų ir padegamų bombų įvairiose vakarų Vokietijos

vietose ir Vokietijos šiaurės pajūryje. Naktiniai naikintuvai, kovos lėktuvai ir zenitinė artilerija numušė penkis priešų lėktuvus.

SPECIALUS PRANEŠIMAS. VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. X. 14. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Viazmos srityje apsuptosios priešų pajėgos jau galutinai sunaikintos. Priešas, apsuptas keliose vietose prie Briansko, taip pat be perstojo krinka. Belaisvių skaičius iš jų dviejų milijonų kautynių padidėjo tuo tarpu iki daugiau kaip 500.000. Kas valandą jis dar didėja. Bendras nuo Rytų karo žygio pradžios į nelaisvę paimtųjų sovietų karių skaičius šiuo metu jau žymiai prašoko tris milijonus.

Anglai dar norėtų kariauti... iki paskutinio turko

Britai ir amerikiečiai aliarmuojančiais gaudais mėgina turkus sukirsinti su ašies valstybėmis

BERLIN. „Voelkischer Beobachter“ dėl anglių ir amerikiečių pasitarimų pramanytais aliarmuojančiais gaudais kelti Turkijoje nedraugiską nuotaiką ašies valstybėms rašo: „Gresias sąjungininkų bolševikų žlugimas ir vokiečių turkų ūkinės sutarties sudarymas, kaip matyti, paskatino Londoną ir Vašingtoną padvigubinti savo pastangas laimėti savo pusei Turkiją. To pastangos nenuilstamai varomos jau trejus metus. Turkų vyriausybė pasiliko tvirta dar tuo metu, kada Sirijoje buvo garsioji Weygando armija, kai Belgrade ir Bukarešte anglių ir amerikiečių pasiuntiniai švaistė svarus ir dolerius, kai Prancūzija dar buvo nesumušta, o Sovietų Sąjunga dar buvo grasi-nanti didysis sfinksas Rytuose“.

Balgdamas laikraštis rašo: „Jei Turkija anuo metu laikėsi kaip geležis savo neutralumo politikos, tai atsakingieji Ankaros vyrai turėtų per vieną naktį virsti neišmanėliais, kad jie priimtų išvadą, jog dabar dar reikia prisidėti prie plutokratų bankrutuojančio biznio. Su bankrotininkais nesirišima“.

BERLIN. Kaip „Voelkischer Beobachter“ taip ir „Berliner Boersenzzeitung“ atremia anglosaksų propagandos mėginimus kelti Balkanuose nerimą. Abu laikraščiai mato Sofijos radijo komentatoriaus pareiškimuose dėl anglių melų apie tariamą „Bulgarijos pasiruošimą karui“ tinkamą atsakymą talkos ardytojams. „Berliner Boersenzzeitung“ rašo, kad vėl paaiškėjo, jog Londonas griebėsi nuo pradžios iki galo išgalvotų, melagingų tvirtinimų, stengdamasis sukelti Turkiją prieš ašies val-

stybes, sulaužyti jos neutralumą ir įstumti ją į karą. Matant tuos tamsius maneversus, ypatingai gražu klausytis, — ironiškai pastebi laikraštis — kai Londono lordas marjoras savo „radijo manifeste turkų tautai“ Angliją vadina „nepajudinamu laisvės pamatu“.

LENINGRADO SOVIETŲ JĖGOS BEVILTISKAI MĖGINA PRASILAŽYTI

BERLIN. X. 14. Iš karinių sluoksnių pranešama: Leningrade apsuptosios sovietų pajėgos eikvoja si beviltskuose ir tuščiuose mėginimuose prasiveržti. Panaudodami visas įmanomas pajėgas, bolševikai vis mėgina pralaužti siaurą vokiečių kariuomenės dalinių

žiedą. Neskaitant didelių medžiaginių nuostolių, bolševikai turi didelių nuostolių žmonėmis. Atskiruose fronto ruožuose paimtųjų belaisvių pasakoja, kad iš vieno tokio puolimo, kuri vykdė 160 vyrų sovietų kuopa, gyvi grįžo tik šeši vyrai. Leningrado karo ir pramonės įrengimai yra vokiečių sunkiosios artilerijos ugnyje ir vokiečių bombų krušoje. Esant geram regimumui, vien tik šianaktį buvo numesta daug tūkstančių sprogstamųjų ir padegamųjų bombų.

AMSTERDAMAS. Pagal vieną Reuterio žinią iš Maskvos, čia yra atvykę sir Walter Citrine ir kiti britų profesinių sąjungų delegacijos nariai.

Dar vienas planas merdinčiai Maskvai gelbėti

Invazija žemyne, ar Sibiro armijos atpalaidavimas? Ką apie tai nukalba Bostono radijo komentatorius

BOSTONAS. Bostono siųstuvo komentatorius, svarstydamas anglių pagalbos Sovietų Sąjungai galimumus, priėjo išvadą, kad tikrai padėti Rusijai galima tikrai Amerikai garantavus Rusijos rytines sienas. Galimumą teikti pagalbą Sovietų Sąjungai kariniu tiekimu jis laiko nesvarstytinu, nes tai reikalauja per daug laiko dabartinėi krizei nugalėti. Invazijai žemyne gali tikti, kaip pareiškė jis, Norvegija, Prancūzija ir Italija. Tačiau invazija į Norvegiją pareikalautų milžiniško skaičiaus laivų ir jiems reikalingos apsaugos. Šių abiejų dalykų šiuo

metu negalima panaudoti. Prancūzų pakraščiu puolimas pareikalautų milžiniškos kariuomenės. Tokios kariuomenės neturima. Be to, Vokietija pakankamai laiko divizijų šioje srityje, kad galėtų atmušti įsiveržiančią kariuomenę. Invazijai į Italiją Anglija Viduržemio jūroje neturi reikalingo vyravimo ore. Be to, yra pakankamos italų apsigynimo pajėgos. Pagaliau, dar pasiliekama panaudoti britų armiją Kaukaze. Tačiau ir čia reikia turėti galvoje ribotas britų kariuomenės skaičius, kurį galima būtų panaudoti. Be to, kariuomenės ir medžia-

Šveicarijos protestas Londone

BERNAS. Šveicarų telegramų agentūra praneša, kad Šveicarijos pasiuntinui Londone pavesta pareikšti Anglijos vyriausybei protestą dėl Buhwillo bombardavimo ir pareikalauti nuostolių atlyginimo ir kompensacijos žuvusiųjų giminėms.

BERNAS. Kaip iš šveicarų pusės oficialiai patvirtinama, pagal tyrimo duomenis prie Buhwillo kaimo, Thurgau kantone, numestos bombos yra anglių kilmės. Toliau pranešama, kad, be trijų užmuštųjų, dar yra keturi sužeisti.

Sovietai baigia netekti geriausių armijų

Jos turėjo ginti Maskvos sritį ir Doneco baseiną

BERLIN. X. 14. Papildomai prie šios dienos kariuomenės vadovybės pranešimo DNB iš kompetentingų karinių šaltinių patyrė: Priskaičius prie šiol Briansko ir Viazmos mūšiuose paimtųjų daugiau kaip 350.000 belaisvių dar d'edeliu nuostolius užmuštais ir sužeistais, kuriuos sovietai turėjo ir dar turi šiuose naikinamuose mūšiuose, ir priskaičius dar per Azovo pajūrio mūšį 110.000 paimtųjų belaisvių, gaunasi tokie rezultatai, jog sovietai jau neteko gerokai daugiau kaip pusę milijono karių. Šie milijonai

nuostoliai yra sovietams jau labiau žymūs, nes į nelaisvę paimtųjų sovietų kariai priklausė gerai apmokytoms ir apginkluotoms maršalo Timošenkos arba maršalo Budiono armijoms, kurios turėjo ginti Maskvos sritį arba Doneco baseiną.

Sėkmingai toliau vykstant Rytuose vokiečių kariuomenės veiksmams, ir vokiečių karo laivynas su savo greitaisiais laivais ypač sėkmingai kovojo naktį į spalio 13 d. Šviesi naktis negalėjo sukliudyti greitiesiems vokiečių laivams įsiveržti į naikintųjų tarpą ir į pat-

vidurį britų laivų vilksinės. Britų naikintojai kartu su jų lėktuvais bergėdžiai mėgino sukliudyti greitųjų vokiečių laivų puolimą, nukreiptą į britų laivus. Vokiečių greitieji laivai nuskandino 6 apginkluotus priešų prekybos laivus, bendros 18.000 tonų talpos. Vokiečių greitieji laivai neturėjo jokių nuostolių ir sveikiai grįžo į savo bases. Šis reikšmingas vokiečių laimėjimas yra britų tiekimo laiviniškystei juo skaudesnis, kad per paskutines 3 dienas vokiečių karinės pajėgos ir vokiečių povandeniniai laivai nuskandino 8 britų

prekybos laivus, bendros 45.500 tonų talpos. Tuo būdu per mažą laiką daugiau kaip 3 dienas britai neteko iš viso 63.500 tonų talpos laivų. Vokiečių greitųjų laivų puolimas ir laimėjimas rodo, kad britai be nuostolių negali atlydėti ir savo uostus vilksinių, kurias jie tvirtai apsaugo naikintojais, greitaisiais laivais ir lėktuvais. Ši laivų vilksinė turėjo gabenti ypač vertingą krovini, nes ji buvo be galo smarkiai apsaugota.

KOPENHAGA. Pirmadienį anksti rytą anglių lakūnai numetė bombų Jutlandijos pietvakariuose.

gų transporto sunkumai yra kliūtis. Šitokiomis aplinkybėmis komentatorius „Rusijos Tolimųjų Rytų armijos“ išlaisvinimą laiko ypatingai svarbiu dalyku, o kas, kaip jis pasakė, kreipia akis iš karinės ir diplomatinę sritį. Jeigu Jungtinės Valstybės, kaip mano komentatorius, galėtų garantuoti Rusijos rytines sienas, tai britų viešoji nuomonė neabejotinai su tuo sutiktų. Jungtinių Valstybių viešoji nuomonė taip pat užtikrintai pritartų, kad Jungtinių Valstybių armija okupuotų įvairius punktus, reikalingus Jungtinių Valstybių apsigynimui. Ir priemonė šiam tikslui galima būtų numatyti garantavimą Rusijos rytinių sienų. Galėtų būti įrengtos bazės Ramiajame vandenyne ir Sibire, pavyzdžiui, prieš Vladivostoką. Kadangi, dar be to, Anglija dėl jėgų trūkumo negalėtų prisidėti prie šitokio bazių projekto, būtų gera, kad Jungtinės Valstybės, siekdamos užsachuoti Japoniją, įrengtų visą seriją bazių. Tikrai klausimas, ar Japonija išdrįstų įsitvirtinti Sibire, jei ten būtų Amerikos bazės. Amerikos oro laivyno įgula ten galėtų pakeisti Amerikos laivyną. Balgdamas, komentatorius pareiškė, kad nusistatymas Jungtinių Valstybių viešosios nuomonės, kuri daugiau linkusi kariauti su Japonija, negu su Vokietija, tuo bus dar sutvirtintas. O to labai reikėtų Amerikos bazių politikai.

Zinios iš Rytų fronto

BERLIN. X. 14. Visuose fronto ruožuose tarp Ilmenio ežero ir Azovo jūros sovietai prieš puolantius vokiečius metė visus savo turimus rezervus. Vokiečių kareiviai daugelyje vietų, stumdami priekį, susidūrė su greitomis atgabentais darbininkų būriais, statybininkų batalionais, fabriku apsaugos formacijomis ir menkais paruoštomis ir apginkluotomis atskirų miestų igulomis. Vokiečių kariuomenė kelis kartus sumušė visą eilę mišrių junginių, sudarytų iš sunaikintųjų pėstininkų, artilerijos ir šarvuotųjų dalinių.

BERLIN. X. 14. Iš karinių šaltinių pranešama, kad spalio 13 d. stiprūs vokiečių karinių oro pajėgų junginiai rėmė sausumos kariuomenės kovas viduriniame fronto ruože. Smarkiai buvo pataikyta 16 geležinkelio stočių, kurių dalis buvo sunaikinta. Buvo padegti ir sunaikinti 4 traukiniai ir 8 garvežiai. 19 kitų traukinių buvo apgadinta. Buvo sunaikinta 3.000 autovežimių. Didelis autovežimių skalčius buvo išvestas iš rikiuotės. Kelis kartus bomboms pataikius, užsidėgė vienas sovietų municijos sandėlis, kuriame įvyko smarkūs sproginimai.

BERLIN. X. 14. DNB žiniomis, nepaprastai nuostolingais vokiečių pozicijų puolimais prie Briansko ir Viazmos apsupti sovietų vienetai nuolat mėgina pralaužti tvirtai užsiveržiantį vokiečių žiedą. Politiniai komisariatai menkai apginkluotus sovietų kareivius stumia į pradžią prieš tirštas apsaugos linijas, kurias į gilumą sudaro iki 15 narių. Kaip nuolat nyksta sovietų armijos, matyti iš to, jog keliose vietose pasidavė arba prisijungė prie vakarus traukiančių belaisvių vorių ištisi batalionai ir pulkai.

Kinai Ičango neatsiėmė

SANHAJUS. Domei žiniomis, vienas japonų kariuomenės atstovas per užsienio spaudos konferenciją pareiškė, kad gandas, jog 30.000 Čungkingo kariuomenės vyrų, jų tarpe penktoji, devintoji ir tryliktoji divizijos, vadovaujamos generolo Lithungjeno, išsiveržusios į pirmąsias japonų linijas prie Ičango miesto, neatitinkas tikrovėms. Jis taip pat paneigė tvirtinimus, kad kinai Ičangą vėl atsiėmė. Pirmosios japonų gynimosi linijos esančios 3-5 km. nuo miesto ribų. Priešas nė vienoje vietoje nesąs išsiveržęs prie Ičango.

VAŠINGTONAS. Karo ministras Stimsonas atstovų rūmų užsienio reikalų komisijoje pirmadienį reikalavęs ne tik apginkluoti Jungtinių Valstijų prekinis laivus, bet ir panaikinti draudimą vyksti į karą zonas.

Karo žygis Rytuose yra išspręstas

Ką apie tai rašo vokiečių spauda

BERLIN. X. 14. Viazmos ir Briansko mūšių pirmosios išdavos Reicho sostinės spaudoje vieningai vertinamos kaip šių sovietų pralaimėjimų lemiančios reikšmės patvirtinimas. „Völkischer Beobachter“ rašo: Tas, kad jau dabar Viazmos ir Briansko katiuluose priskaitoma daugiau kaip 350.000 belaisvių, rodo visą naujų sovietų pralaimėjimų apimtį. Jų lemiančios reikšmės negali nuslėpti ir Londonas, kuris paprastai laikosi stružio taktikos. Nors ten vis dar tebekalbama apie tai, kad bolševikai „esą padėties ponai“, kad jie veikia labai sumaniai ir turi reikalingų sustorinimų, ir kad tai, kas dabar darosi fronte, esą tik jėgų vietų pakeitimas. Tik čia pamirštama, sako toliau laikraštis, kad sovietai jau mūšiuos orie Kijevo neteko 1,8 milijonų belaisvių ir nepaprastai daug medžiagos ir kad Budionny pietuose per kelias savaites taip pat neteko apie 800.000 belaisvių.

Taigi jiems tebuvo palikusi kovinga tik Tymošenkos grupė. Jo pajėgos dabar negalėtinose naikinimo kovose yra naikinamos.

Kitos jų armijos šiaurėje ir Leningrade yra uždarytos. Tuo būdu karo žygis yra išspręstas. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ prieina šią išvadą: karinis Sovietų Sąjungos likimas yra jau užantspauduotas ir visos prieš pastangos nuraminti, atgauti ir save atgauti šiame nė mažiausio dalyko nekeičia. Karinis sprendimas Rytuose yra jau padarytas ir ta prasme, kad

sovietai savo jėgomis savo likimo pakeisti negali, ir ta prasme, kad anglų amerikiečių pagalba yra be naudos.

be naudos ne tik sovietų teritorijoje, bet ir kur nors Vakaruo-

se, šiaurėje ar pietuose, kur būtų bandoma kad ir kažin kokiose formose siekti kokių nors atvaidavimo veiksmų. „Berliner Boersenszeitung“ sako, kad Anglijos ir Rooseveltto šalininkai dabar yra tikrai labai kuklūs. Laikraštis rašo: „Jie daugiau nebekalba apie palaimą, kurią galinti duoti demokratija ar bolševizmas pasauliui, daugiau nebekalba apie Vokietijos nuginklavimą, sunaikinimą arba skaldymą, nė apie kokią nors anglų amerikiečių policinę priežiūrą visų žemės tautų, ar Monroe doktrinos išplėtimą visam pasauliui. Jie tik kukliai svarsto savus reikalus, ką mes jau jiems esame

nuo seniai rekomendavę, ir jei jau ne savo pačių reikalus, tai jie pradeda tarp savęs atsiskaitinėti. O, kaip Associated Press praneša, visi britų kariai dabar yra nuomonės, kad anglų amerikiečių pagalba sovietams jau esanti suvėlintas reikalas. Neatsimoką daryti be-reikalingų išlaidų“. Toliau laikraštis sako: „Atrodo, kad panašios mintys Jungtinėse Valstybėse kyla ir Anglijos atžvilgiu. Šiaurės Amerikos spaudoje keliamas klausimas, ko iš tikrųjų bus pasiektas toms Anglijai padėti skirtomis milijardinėmis sumomis, ir kur, pagaliau, yra anglų atpildas“.

Didelė porcija sorų košės viską nuramina

Kaip atrodo belaisvių stovykla pačiose pirmosiose fronto linijose

BERLIN. DNB agentūrai karo korespondentas leitenantas Hans-Otto Felber's vaizdžiai praneša apie belaisvių skaičiavimą, kartu atvaizduodamas belaisvių gyvenimą vienos vokiečių pačiose prysa-

kinėse fronto linijose esančios divizijos belaisvių telkimo vietoje. Išvargę, apatiški, sumušti, pusiau išbadėję, tvarsčiais aprašioti bolševikų belaisviai, kaip praneša Felberis, ilgomis kolonomis pražygiuoja pro vyr. vachmistą, kuris su savo padėjėjais suskaičiuoja po 30 žmonių atžymėdamas jų skaičių kreida. Paskui tie išvargę ir apiplūšę žmonės nuvedami iš-tardyti. Iš tardymo paaiškėja, kad belaisviai, nors jiems jau prieš tai buvo atimti ginklai, turi dar daug rankinių granatų uždegimo įtaisų, šautuvų šovinių, kompasų, užrašų knygelę ir t. t. Sužeistieji eina į belaisvių ligoninę, kur jie apžiūrimi sovietų gydytojų. Tik po tardymo belaisviai ateina į kiemą, tikrąją jų telkimo vietą. Tik aplink ugnį, ant kurios dideliuose

katiluose verdama sorų košė, yra didžiulė spūstis. Taip pat ir čia visiškos apatijos vaizdas. Čia matyti matrosų iš Dniepro laivų, šalia jų Kaukazo šaulių ir mongolų. Vienoje nuošalioje vietoje stovi silpno kūno sudėjimo kareivis, karčiai verkdamas. Jis turi 14 metų. Jis buvo našlaičių prieglaudoje, paskui buvo apvilktas kareivio uniforma ir neapmokytas pasistatęs į frontą. Jis yra išalkęs ir bijo. Jam suteikiama pirmenybė prieš kitus ir jis rauna ypatingai didelę porciją sorų košės, nuo kurios jis nusiramina. Tarp tūkstančių belaisvių yra ir moterų, moterų partizanų ir karininkų žmonių. Jos supykusios, kad tos atskiriamos nuo savo draugų vyrų. Belaisvių tarpe yra vienas 33 metų amžiaus pulkininkas, divizijos vadas, kurio žmona kartu su juo paleko į nelaisvę. Jam atrodo savaimė suprantama, kad jis ir dabar galės kartu su ja pasilikti. Čia stovi vienas vyresnio amžiaus vyr. leitenantas su savo žmona. Jis ant ranku laiko abu savo vaikus. Apatiškai prieš save žiūrėdami, sėdi ten ir kiti į nelaisvę patekę karininkai. Jie laikosi nuošaliai nuo kitų. Su jais pakalbėjus gaunasi išpuodis, kad jie džiaugiasi, pasprukę nuo karo. Jie yra tokios pat nuotaikos, kaip ir visa belaisvių masė, kuri, vokiečiams įakius, kaip tik ruošiasi žygiuoti į toliau esančią belaisvių stovyklą.

ADANA. X. 15. Prie šaabo kalmo, Palestinoje, įvyko susirėmimas tarp arabų laisvės kovotojų ir britų policijos. Per susirėmimą buvo užmuštas vienas britų policijos inspektorius.

Amerikos kariuomenė dar nepriaugusi karui Europoje

NEW YORK. X. 14. Laikraštys „New York Journal American“ komentatorius Paul Mallonas rašo apie Jungtinių Valstijų karines pajėgas. Visai neseniai įvykę manevrai parodė, kad Jungtinių Valstijų armijos nei savo apmokymu, nei apsiginklavimu nėra priaugusi prieš to, kad galėtų dalyvauti Europos kare. Joms trūksta visko, ir ne tik tankų bei sunkiųjų patrankų, bet ir kulkosvaizdžių bei generalinio štabo žemėlapių. Per paskutiniuosius manevrus taip labai buvę stokojama žemėlapių, kad vienas karininkas viename viešbuty konfiskavo visus automobilistų žemėlapius. Karininkų korpus trūksta vadovaujančių asmenų. Taip pat gerokai pasigendama ir bendradarbiavimo tarp atsargos karininkų ir aktyvios tarnybos karininkų.

DEMOKRATŲ KOMBINACIJOS SU KOMUNISTAIS

NEW YORKAS. Komunistų kandidatas į New Yorko vyr. burmistrus atsiėmė savo kandidatūrą. Ryšium su tuo, kaip praneša „New York Herald Tribune“, demokratų partijos kandidatas Odweyeris pareiškė, kad tai yra komunistų partijos ir dar kartą kandidatuojan-

čio į New Yorko vyr. burmistrus Laguardios manevras, kuriuo siekiama, kad komunistų balsai būtų atiduoti už Laguardiją. Laguardia gerai žinąs, kad jis be komunistų balsų negali turėti jokios vietės, jog jis bus dar kartą išrinktas.

NEW YORKAS. Associated Press praneša, kad į Filadelfiją atvyko daryti remonto anglų lėktuvnešis „Furious“.

Amerika Sovietų S-gai išsiuntusi daug karo medžiagos

Apie tai oficialiai pranešė Rooseveltas

VAŠINGTONAS. Oficialiu Baltųjų rūmų pranešimu, prezidentas Rooseveltas pranešė, kad paskutinėmis dienomis yra išsiusta daug medžiagų Sovietų Sąjungai. Visos karo medžiagos, kurias per Maskvos konferenciją buvo pažadėta suteikti spalio mėn., jų tarpe tankai, lėktuvai ir sunkvežimiai, kaip sakoma Roosevelto pranešime, bus išsiustos dar prieš šio mėnesio pabaigą. Laivai su tomis karo medžiagomis nuolat išplaukia iš Jungtinių Valstijų uostų. Armijos štabai ir federalinė laivinkystės įstaiga dirbo ir per savaitę, kad tos medžiagos būtų pristatytos į uostus. Daroma viskas,

kas galima, toms medžiagoms į Sovietų Sąjungą pasiusti ir tuo būdu „paremti narsų gynimą, kuris nėra sugriautas“. Associated Press ta proga rašo, kad Baltųjų rūmų pareiškimas buvo paskelbtas be paaiškinimo. Bendrai manoma, jog jo tikslas esąs sustiprinti sovietų nuotaiką. Kai kuriuose sluoksniuose nurodoma, kad pareiškime nors ir sakoma apie medžiagų išsiuntimą, bet nė vienu žodžiu neužsimenama apie karo medžiagų gavimą Sovietų Sąjungoje.

BERLIN. X. 15. Flureris pasveikino telegrama Afganistano karalių jo gimimo dienos proga.

Pulkininkas J. Petruitis

Kaip jie mus sušaudė

41

Papirosų turime, griebiamės rūkyti, rūkymas mus stiprina. Jonukas D. čiužiniuose kažin ko knisasi, nežinia ką jis ten daro, tur būt, jis sumanė užsibarikaduoti jais. Aš tikinu kapitoną, kad gintis mums nuo jų bus bergždžias darbas, geriausia pasitikėjime Dievo Apvaizda. Pagaliau ir kapitonas sutiko su mano nuomone, nutarėm geruoju pasiduoti.

Atėjo ir mūsų kameros eilė. Vienas enkavedistas atidaręs mūsų kameros durų langelį paklausė, keli mes esame kameroje. Aš atsakiau jam, kad viso penkiese esame. Pradėjo ir mūsų duris kapoti.

— Gal jums reikia padėti? — paklausiau jų.

— Gerai, padėkite. Stumkite jas visi sykiu, — pasigirdo rusiškas balsas iš koridoriaus.

Mes visi pradėjom, rankas surėmę, stumti duris, bet jos nė kiek nereagavo į mūsų stūmimą.

— Gal leisite mums nuimti radijatorių ir suduoti jį? — vėl paklausiau duris kertančio enkavedisto.

— Ne, radijatoriaus negalima imti, — atsakė man iš už durų enkavedistas, matyti, pabijojęs, kad su tuo pačiu radiatorium nepradėtu-me juos mušti.

Pagaliau sukaptos durys ties užraktu išlūžo ir atsidarė. Mūsų kameroje užsidėgė elektros lemputė ir durų angoje tuojau pasirodė keletas į mus atkištų šautuvų vamzdžių.

— Rankas aukšty! Išeikite po vieną! — rusiškai sušuko revolverį atkišęs vienas enkavedistas.

Iš kameros aš pirmutinis išėjau, paskui mane ėjo kapitonas ir kit. Iš paskos kiekvieno mūs ėjo vienas enkavedistas revolverį įrėmęs į mūs pakaušį ir komanduodamas: „Pirmyn, žemyn, dešinėn, kairėn“. Mažiausio neatsargus krūptelėjimas — ir enkavedistas pirštas galėjo revolverio gaiduką paspausti, kulka patekus į pakaušį, per nasrus išlįstų. Visi mes jautėme, kad mus veda šaudyti, bet niekaip negalėjome suprasti, kodėl jie negali mus nušauti toje pačioje kameroje, bet kažin kur dar veda. Vedė mus koridoriais ir laiptais žemyn iki pat kalėjimo apačios prie antro skyriaus durų, kurių negalėjo atidaryti. Paskui gražino mus į koridorių rūsyje prie karcerių. Tame koridoriuje visus mus po vieną pastatė veidu į karcerius, tebelaikydami revolverius prie mūs pakaušį. Aš stovėjau prieš karcerį Nr. 69. Dabar jau tikrai buvome pasirengę mirti, nes čia buvo patogiausia vieta mus šaudyti: tame rūsyje — ir koridoriuje ir pačiuose karceriuose — daug lavonų galima suguldyti. Nieko kito negalvoju — laukiu tik, kada ta kulka smegs į pakaušį, ar iš kar-

to jie mane nudės, ar turės dar ir pakartoti? Kažin kur kairėje pasigirdo pora duslių šūvių. Aa, pamaniau sau, ne vien čia, bet ir kituose kalėjimo skyriuose šaudo. Mus čia išlaikė priėmė prie karcerių sienos kokias penkis minutes, o tuo metu keltvirtam skyriuje, viršuj mūs, kitų kamerų duris tebepoškino. Paskui padavė komandą „kairėn“ ir varė mus laiptais į trečią aukštą per aštuntą skyrių, paskui žemyn pro didžiąsias fronto duris į kiemą ir tiesiai pro vartus į Mickevičiaus gatvę, kur stovėjo mums paruošti autobusai. Kalėjimo kieme ir gatvėje, mums einant, iš abiejų pusių stovėjo šautuvus atstatę enkavedistai. Mus susodino į du didelius Kauno miesto savivaldybės autobusus, kitus devyniolika vyrų, kurie jau buvo nuteisti mirtį, į „Ž. Girelę“.

Tik Fabijonas S., nuteistas mirti, stebuklingu būdu liko nepaimtas septynioliktoje kameroje. Prieš teismą jis sėdėjo aštuoniasdešimt devintoj kameroje. Toj kameroje sėdėjo ir kun. Pranas P. Fabijonas, rengdamasis prieiti išpažintį, visą laiką meldėsi prie Marijos-Krikščionių Pagalbos. Vieną dieną k. Pranas, lyg kažin ką nujausdamas, jam pasakė:

— Fabijonai, šiandien būtina atlikti savo išpažintį.

(B. d.)

Juozas Rimantas

Kauno Centrinis Parkas

Lietuval po karo teks daug ką atstatyti ir pertvarkyti. Kai ką jau ir dabar galima numatyti. Todėl spausdindami šį straipsnį, manome paliesti atelieties darbus. Klausimas svarstytinas. Kviečiame ir kitus tuo reikalu pasisakyti. Red.

ORGANIZACIJA IR UŽDAVINIAI

Kiekvieno miesto organinę dalį sudaro jo poilsio ir kultūrinės pramogų vietos — parkai. Čia jų reikšmė ir reikšmė yra ne kiek neabejotinai. Viešaisiais miestų parkais ypač aiškiai pradėta rūpintis peraitame šimtmečiu, kai buvo suprasta, kad žmonių masės savo darbo atvangų metui pajauirinti ir sveikiau praleisti yra reikalingos tam tikrų kultūvuočių gamtos rezervatų ar kultūvinių sodų su medžiama, gėlėmis ir tyro oro pramogomis. Daugumas didesnių miestų šiandien didžiojai ne tik žymiais pastatais, paminklais, teatrais, bibliotekomis ir muziejais, bet ir puikiai įrengtais parkais.

Rūpinantis mūsų miestų aukštesne kultūra, svarbią vietą tenka skirti ir parkų klausimui. Yra tai miestų viešosios gerovės reikalas, kartu turis žymios reprezentacinės reikšmės. Ne tik pastatai ir bendroji tvarka, bet ir parkai atstuoja miestų kultūringumą. Dažnas kito krašto keliaivis, užklydęs į kurį nors miestą ir norėdamas apie jį pilnesnį vaizdą susidaryti, beveik visuomet pasiteiraus apie jo parkus ir norės juos aplankyti. Taigi, ir viešosios gerovės, ir reprezentacinio požūriu miestų parkais tenka rimtai rūpintis. Ypač aiškiai tinkamų parkų klausimas turi būti išspręstas mūsų didesniuose miestuose, o labiausiai tuose, kurie dar tebėra gyvoje organizacinėje stadijoje.

Kaunas yra vienas iš didžiausių mūsų krašto kultūvinių centrų. Šis miestas kaip tik dar tebėra organizacinėje stadijoje. Dabar, o ne kuomet nors vėliau, — tiesa, jau ir taip labai pasivėlinus, — tenka pagrindiniai išspręsti visas svarbiausias jo urbanistines problemas, o šiuų tarpe ir parko reikalą. Nepretenduodami ir užbaigtą dalyko sprendimą, Kauno Centrinio Parko klausimą organizacinis ir jo uždavinį požūriu norime iesti kaip viešosios gerovės reikalą, svarbų ne tik miesto valduotojams, bet ir elniniams jo piliečiams, o taip pat ir platesnei krašte visuomenei.

I. KLAUSIMO AKTUALUMAS

Kauno gyventojai seniai pasigenda gerai sutvarkytų upių krantinių, skverų ir bent vieno didesnio parko, tikrai verto savo vardo. Vadinamas Vytauto parkas, atskirtas nuo Ažuolyno ir dar nesutvarkytas, savo pobūdžiu tėra tik kišeninis nedidelis miesto sodas, nors užima vieną iš pačių gražiausių Kauno vietų.

Aukšt. Panemunės šilas, Pažalio miškas ir kiti Kauno pakraščėje esantieji didesni ar mažesni žalieji plotai turi užmiestinį pobūdį, nors kai kurie jų, kaip Panemunės šilas,

vis labiau ir labiau įsijungia į miesto erdvę. Šie žalieji plotai Kaunui nieku būdu negali atstoti Centrinio Parko, kur's būtų glaudžiau sujungtas su pagrindinėmis miesto arterijomis ir dėl to jo gyventojams lengviau ir greičiau pasiekiamas. Priešingai, kai kurie jų gali įgyti didesnės reikšmės tik būdami organinėje jungtyje su Centrinio Parku, kaip šio labai svarbios periferinės dalys.

Patį Centrinį Parką tenka dar kurti, nes jo nėra. Vytauto parkas Ažuolynas, Mickevičiaus slėnis, kurie lyg ir turėtų minimo parko pobūdį, tėra tik jo fragmentai, ir dar labai neaktyvuoti. Tiesa, yra tai labai brangi natūralinė modža parko kūrybai, bet ji nieku būdu dar nesudaro parko modernine šios savokos prasme. Jai trūksta tai, kas vadinama parko stiliumi, jo dvasia ar charakteriu; trūksta kultūros ir kūrybos. Šia prasme mes ir sakome, kad Kaunas yra miestas, kuris dar neturi savo parko. Ir šia kryptimi nebuvo daryta didesnių žygių. Čia kaip tik iškyta skubiausias visuotinio miesto ploto sudarymo klausimas.

2. CENTRINIS PARKAS

Parkai ir kiti žalieji plotai yra glaudžiai, kuriais miestas kvėpuoja. Be šių plotų miestas dūsta. Jis panašus į išblykusią ir merdėjančią būtybę. Žalieji plotai kaip tik galvina miesta, jį puošia ir žmones patraukiančiais nutelkia.

Miestų parkų ir kitų žaliųjų plotų reikalu šiandien sutinkamos dvi nuomonės. Viena sako, kad miestai, ypač aiškiai didesnieji, yra reikalingi plataus masto parkai. Pagal antrą nuomonę dideli, vadinami centriniais, parkai miestams nėra būtini. Daug svarbesni esą mažesnieji sodai ir skverai atskiruose miesto kvartaluose. Jie lengviau pasiekiami ir lygiau patarnauja platesniems gyventojų sluoksniams. Ši nuomonė didžiojai centrinis parkus laiko tam tikru lukusiu, nes jie žymiai miesto gyventojų daliai, kuri toliau nuo jų gyvena, sunkiau pasiekiami. Abi nuomonės galėtų būti prieštaraujantios tik tuo atveju, jei tarp jų nebūtų vidurinė. Iš tikrųjų jos yra suderinamos. Modernioji urbanistika ir naujovinis parkų paskirties supratimas vienus uždavinius telkia didiesiems centrinis parkams ir kitus uždavinius mažesniems sodams, alėjoms, skverams. Kai pastarieji tarnauja daugiausia tik atakromis miesto dalims, didieji parkai skiriamai visam miestui ir atleka tokius uždavinius, kurių negali atlikti mažieji parkai, ar skverai.

Kaunas yra reikalingas centrinis platesnės apimties parko. Jis turėtų koncentruoti visą eilę didesniųjų poilsio ir kultūvines pramogos institucijų, kūrybingai tarp savęs sujungty ir suderintų į vieną harmoningą vienetą. Jeigu iki šiol tokiu kompleksiniu vienetu nepasirūpinta, tai tik todėl, kad iš viso mažai teleškota organiško ryšio miesto kūryboje. Dėl

to būtų nuostabu, jei ir parko reikalu būtų buvę kitaip galvota.

3. CENTRINO PARKO APIMTIS

Centrinis Parkas, būdamas kompleksinis vienetas, galėtų telkti 1) žaliuosius plotus, kaip poilsines gryno oro vietas; 2) įvairių sporto rūšių (tarp jų ir vandens) įrengimus (aikštes, pastatus, baseinus); 3) lauko parodų ir parodų aikštes; 4) lauko muziejus; 5) sodininkystę; 6) botanikos ir iš dalies zoologijos sodus; 7) iškilmingas paminklines aikštes; 8) specialias vaikų aikštes ir kitas poilsio, visuomeninio auklėjimo ir kultūvines pramogos institucijas. Minimas institucijas visai ar bent iš dalies centralizuoti nesunku todėl, kad jų pobūdis daug kuo panašus ir turi jungiančių bruožų. Jos tarnauja šioms uždaviniams: 1) poilsui, 2) kultūvinei pramogai, 3) visuomeniniam auklėjimui, 4) mokslo bei ūkiškims reikalams ir 5) atbaigiamajam miesto papuošimui.

Visi paminėti uždaviniai yra savaime aiškūs ir dėl to plačiau neliešime. Iš jų kelias žodžiais sustosime tik ties visuomeninio auklėjimo, kuriam miesto viešasis centrinis parkas gali nemaža patarnauti.

Galimas auklėjamas visuomeninis viešojo parko pobūdis yra suprantamas jau pagal tai, kad čia telkiama daug kultūvinių pramogų. Sportas, koncertai, valdiniai, lenktyniniai visuomet turi žymios auklėjamos reikšmės, ypač aiškiai tuomet, kai jie pleningai ir subeantiškai organizuojami ir kai prie jų pritraukiami platesni gyventojų sluoksniai. Tokiuose parkuose yra galimas kolektyvinis žmonių bendradarbiavimas. Kai didžiausiu dvarų parkai tarnavo slaugan išrinktųjų rateliui ir buvo neprieinami platesnei visuomenei, nors jos rankomis sukurti, viešieji miestų parkai yra, ar bent turi būti, visuomeniniai parkai tikraja šiu žodžių prasme. Bendras miesto gyventojų gėris — štai tikslas, kuriam centrinis miesto parkas turi būti palaikomas visą savo organizacija, visu turiniu ir forma.

Konkretizuojant Centrinio Parko idėją Kauno miesto ribose, tenka apibrėžti tuos plotus, kurie šį parką turėtų sudaryti. Čia didelį nuomonų skirtumų negalėtų būti. Pasiremiant geografinė padėtimi, miesto plėtimosi linijomis ir pačios gamtos duomenimis, Kauno Centrinį Parką tokio pobūdžio, kaip nubrėžėme, tenka bezuoti: 1) Vytauto kalną, 2) Ažuolyną, 3) Mickevičiaus slėniu, 4) plotais tarp Mickevičiaus slėnio ir Nemuno ir 5) Panemunės šilu.

Toks parko apimties apibrėžimas neviens gali stebinti kaip fantastinis savo platumu. Kaunas juk ne milijoninis miestas.

Iš tikrųjų čia nėra ko nuostabauti. Tie plotai, kuriuos suminėjome kaip Centrinio Parko dalis, jau ir šiandien turi parko, — tik dar labai neaktyvuoto, — pobūdį. Toks yra Vytauto kalnas su Ažuolynu, toks yra Mickevičiaus slėnis, toks yra Panemunės

šilas ir žym'a dalimi plotai tarp Mickevičiaus slėnio ir Nemuno. Visą šią erdvę — bekuriant moderniška Kauno Centrinį Parką, — tenka tik tinkamai išnaudoti pagal tokiai kūrybai privalomus principus.

4. GAMTOS IR KULTŪROS SUDERINIMAS

Daugumas didžiųjų parkų yra deriniai gamtos ir kultūros. Kuriant Kauno Centrinį Parką (galima jį būtų vadinti ir Kultūros Parko vardu) yra labai svarbu kuo tinkamiausiai panaudoti visus gamtos duomenis. Iš antros pusės svarbu, kad čia įdedama kūryba būtų harmoningai suderinta su gamta.

Mūsų nubrėžtoji Kauno Centrinio Parko erdvė yra gana turtinga tokiems natūraliniams duomenimis, kurie šio parko vertę labai aukštai iškelia. Gamtos atžvilgiu, — nežiūrint kai kurių trūkumų, — šis parkas priklausytų prie vieno iš gražesniųjų miestų parkų apskritai. Per Vytauto kalną jis turi labai puikius vaizdus į miesto centrą. Laisvės Alėja pratepus į kalną ir čia įrengus iškilmingus vartus, savo perspektyva ir didingumu parko paradinis įsijungimas į miesto centrą būtų labai įspūdingas. O kokius puikius vaizdus atskleidžia į miestą Vytauto kalnas žiūrovams.

Toliau Ažuolynas, koks brangus komponentas bendrame parko ansamblyje. Vytauto kalno šlaitai su Mickevičiaus ir Dainų slėniais yra lygiai vertingi parkui. Nemunas su jį atskiriantiu Panemunės šilu taip pat nieku geresniu nepakeičiamai parko elemental. Erdvę tarp Mickevičiaus slėnio ir Nemuno tenka parko pobūdį atitinkamū būdu sukultūrinti. Čia telktini kad ir lauko muziejai.

5. TĖVIŠKĖS MUZIEJUS

Iš lauko muziejų pas mus jau senokai projektuojamas vadinamas Tėviškės Muziejus. Mums šį kartą nerūpi, kaip jį geriausia būtų pavadinoti. Iš tikrųjų tai būtų etnografinis muziejus, daug kuo panašus į garsųjį Stockholmo Skansena. Šis klausimas yra aktualus ir jo sprendimas neatidėliotinas.

Atrodytų, kad Tėviškės Muziejui ar tik netinkamiausia vieta būtų mūsų apibrėžtoje Kauno Centrinio Parko apimtyje. Pirmiausia, jis puikiai derintus su kitomis parko institucijomis. Kaip ir Skansena, Tėviškės Muziejus būtų ne tik etnografinis kultūros įstaiga, bet kartu ir poilsio ir net laud'ies pramogų vieta, kiek čia būtų pareikšta tautinio choreografinio ir muzikinio meno.

Glododamas ir saugodamas ateičiai būdingus senuosius pastatus ir išties sodybas su visomis namų apyvokos reikmenimis, Tėviškės Muziejus turėtų reikšmės mūsų architektūrai (kiek ši rūpinasi sukurti tautinį stilių ar bent nustatyti būdingesnius jo bruožus), mūsų istorijai ir etnografijai. Šalia senųjų sodybų galėtų būti kuriamos ir modelinės reikšmės

turinčios moderninės sodybos, t. y. tokios, kokias norėtume matyti visame mūsų krašte. Toks muziejus be istorinės turėtų jau ir praktinės pedagoginės reikšmės. Daug kur naujovniuose muziejuose šis atžvilgis ne tik kad neišleidžiamas, bet ypatingu būdu pabrėžiamas.

6. PAMINKLINĖS, PARADŲ IR PARODŲ AIKŠTĖS

Kaunas yra miestas be didesnių aikščių. Petro Vileišio aikštė yra aikštė be aiškios paskirties. Tą reikala reikėtų išaiškinti ar nustatyti. Ar ji tinka didiesiems sambūriams ir paradams, ar ne? Ješ tinka, reikėtų ją atitinkamai kultūvuoti, jei netinka — įrengti naują aikštę apibrėžtoje parko apimtyje. Suglaudžiant miestą ir čia pat turint didįjį parką, gal būt, ja net tektų skirti statybos reikalams, paliekant tik nedidelus skverus. Parodomis skiriamas aikštės taip pat tvarkytinos organiškaime sąryšyje su aplinka.

Pažymėtina, kad apibrėžtos parko ribos leidžia čia įrengti eilę meniškų paminklinių aikščių, skirtų reikmingame miesto ir krašto faktams atžymėti ir išryškinti.

7. NEMUNAS IR AUKŠT. PANEMUNĖS ŠILAS

Nemunas paliai Aukšt. Panemunės šilą vasarą visų yra labai mėgiamas. Mat, čia plažai, čia ir pušynas. Pušynas patenkinamai tvarkomas, tuo tarpu plažai tebėra primityvioje padėtyje. Nemuno krantai nesutvarkyti ir neaktyvuoti. Dėl to ir estetinės kultūros šiai vietai trūksta. Pramogos reikalui Nemune ypatingai kultūvuotinas yra vandens sportas.

Visuose parkuose, nors trūkšmas nemėgiamas, — išskiriant kai kuriuos atvejus, — vis dėlto didesniųjų parkų vienos dalys yra trūkšmingesnės, kitos visai ramios — perdėm pelnėnės. Prie pastarųjų Kauno Centriniam Parke galėtų priklausai A. Panemunės šilas.

8. VISUOTINIS CENTRINO PARKO PLANAS

Palietėme tik kai kurias Kauno Centrinio Parko apybraižas. Kaip visam miestui tvarkyti yra būtinas visuotinis miesto planas, ta'p lygiai Centrinio Parko statybai yra būtinas jo visuotinis planas. Savo ruožtu jie turi būti ir visuotini miesto plana, kaip šio organinio dalis.

Centrinis Parkas privalo architektūrinio apipavidalinimo ir įreminimo, nustatant jo pagrindines magistrales. Šios yra būtiniai reikalingos. Viena iš pagrindinių magistralių turi tiesiausiu keliu Kauno centrą sujungti su Aukšt. Panemunės šilu. Šiam reikalui per Nemuną maždaug ties antruoju pilūdytū būtina pastatyti parko stiliaus šilą. Negi visą laiką didžiausioms žmonių masėms vasarą teks naudotis labai nepatogiu susisiekimu — keltais ir laiveliais.

Be magistralių, visi minimi plotai atrodo labai sujaukti ir neapvaldyti. (Pabaiga ryt)

ANT. KILIUKAS

Paskutinės bolševikų dienos Panevėžyje

(DIENYNAS)

1941 m. birželio 22 d. Apie 5 valandą ryto buvau pažadintas smarkaus trenksmo. Rodėsi, kad smarkus perkūnas pirmąkart šį pavasarį sugraudė. Atidaresi langinę galėjau įsitikinti, kad visiškai ir perkūniją nepanašu: šilts, saulėtas rytas ir danguje nei vieno debesėlio.

Padangėje skraidė lėktuvai, buvo girdėti sprogdinėjimai. Iš pradžių manėme, kad tai karinių pratimų alarimas. Visi suklome. A'sikėtė ir mūsų bute apgyvendintieji kariškiai-lūkūnai: nuolatinis gyventojas kapitonas Jakov Dmitrijev Popovas, tik prieš dvi dienas grįšęs iš komandiruotės pas savo šeimą. Jis šėis mėnesius buvo komandirų kursuose Lipecke ir grįžo labai „protingas“ ir veik nesukalbamas. Jo svečias, lakūnas kapit. Bobrovas, kartu su Popovu buvo komandirų kursuose Lipecke. Abu kapitoniai, abu ordenuoti. Bobrovui tik 25 metai, bet jis jau kapitonas ir „ordenonocas“, apdovanotas už žygius Ispanijoje; Popovas gavo ordėnā už Suomų bombinimą.

Susirinkome valgomajam kambaryje, kuris buvo kaip ir bendras kambarys, nes per jį nuolat mūsų gyventojai vaikščiodavo į virtuvę ir į vonią. Susidarė gražus būrelis: mūsų šėimos keturi asmenis ir abu kapitoniai su savo žmonomis. Popovo žmona t'kra katiuša — Ekaterina Sergejevna; Bobrovo žmona Iročka — jauna, d'rbinė blondinė, nerušiko tipo, tyli, net simpatiška, bent nepajėsi per dvi d'enas pasireikšti.

Lūkūnai — žinovai pareiškė, kad tai ne pratimai, bet kad „klasingas draugų“ pradėjęs karą, kad sprogdinėjimai

tai ne pratimų sprogdinėjimai, o priešio bombardavimas. Ne labai norėjome iš karto toms kalboms tikėti, nes manėme, kad tai tyčios alarimas, norint išaiškinti, kas vokiečių laukia. Rodėsi, kad mūsų rusai mus stebi ir mūsų nuotalka tūria, rodėsi, kad jie kai kada įtartainai nusisūpsio. Tačiau vis labiau įtikinėjo, kad tai esąs tikras bombardavimas.

Sokome prie radijo. Nei Berlynas, nei Maskva nieko nekabėjo, tik smarkiai birgė kažkoks motoras, trukdydamas klausyti. Ir vėl pasigirdo sprogimai Pajuostės link, kur buvo aerodromas. Popovas, vonios kambaryje, užarūkęs anit tuščios „dūšios“, pradėjo šliakčioti; Popovienė paleido vidurius ir ji nuolat defiliavo į vonią ir atgal, baisiai persigandus. Daug ramesni buvo Bobrovai: ji tylėjo, o Bobrovas ėmė mus raminti, įtikinėdamas, kad mus apginsias ir kombinavo artimiausios ateities žygius — gynimąsi.

Pagal komandirų patarimą, aš išėjau į sodą apkašo kasti. Kasiau ten, kur buvo jų pripažinta geriausiai kasti. Iš karto kasiau vėnas, vėliau atėjo ir Popovienė padėti; kasė ir komandirai; Šeimninkas Z. buvo taip pat bepradedas kasti, bet dėl netvarkos širdies turėjo tuojau darba mesti. Jis pakvietė iš valtinės tarnautojus jį pavaduoti. Iškasėme 15 metrų ilgio griovį, užmaksavome medžių šakomis ir žolėmis. Virš miesto bastrodavome vokiečių lėktuvai, tartum t'rtamj mūsų (ir viso miesto) darbą. Briovio kasimas sutelkė visus, susidarė

tarpusavis draugiškumas karo siaubo škvaidoje.

Apie 5,30 valandą per vokiečių radiją buvo pranešta, kad karas pradėtas, kad vokiečiai, nepakędami nuolatinių sienos pažėdimų ir netekę kantrybės, paskelbė kryžiaus karą bolševizmui. Tos kalbos klausėsi ir Bobrovas, matyt, kiek vokiškai nusimanydamas. Jis puikiai moka ispaniškai, jos išmoko dalyvaudamas, kaip minėjau, pilietiniam Ispanijos kare. Prasiėjo nesiepiamas susirūpinimas dėl šėimos padėties, susitarimas kaip susirašinėti. — „Vo visakom služeje piši norėm y Moskvu, ili v Leningrad“ — susitarė Popovas su žmona. Jų 7 metų sūnus Vadimas dar tebemiegojo. Įtartinųjų žvalgymais baimė pas mus pranyko. A'sikų, kad karas ir apie jį dabar vien tegalvojom.

Apie karo pradžia mieste ligai kas nežinojo. Nors ir matė Pajuostės pusėje gaisrus, tačiau vis manė, kad tai tik vykusių pratimų padariniai. Mums bendradarbuojant prie apkašo, apie 10 val. atėgė išspudravusi kaimynė žydė Rot...nė, naktiniam chalate, pasižiūrėti iš savo sodo, ką mes darome ir įsitikinti, ar nemeluoja apie karą gyvenantį pas juos lakūno sūnus Genka. Jo tėvas eskadrilės vadas, kpt. Korotkovas jau kelinta diena, kaip namo nepareidavo; žmona buvo užimta irgi kažkokiais kariniais reikalais, tai 13 metų sūnus Genka ir 6 metų dukterė Vyka buvo palikti namų darbininkės globai, o toji, išsigandus, nuo jų pabėgė.

12 val. 15 min. turėjo būti Sovietų užsienio reikalų komisaro Molotovo kalba. Tam momentui kieme prie langų, iš kurio turėjo būti klausoma Molotovo kalba, susirinko visos mūsų namo moterys: be Popovienės ir Bobrovienės dar atvyko šėim. Z. gyventojos Bogomazienė Viera (politruko žmona) ir Kubikova

*) Kiekvieno atveju rašyk giminėms į Maskvą arba į Leningradą.

Marusia, išvykusio atostogų vyr, leitenanto palikta, kad greitu laiku pas jį vyktų. Kieme prigūžėjo vaikų savo klegėjimu trukdančių klausyti Molotovo kalbos.

— Graždanie j graždanki sovietkago sojuza.* — pradėjo Molotovas, kartu su Molotovo kalba pradėjo šliumbū rusų moterys. Molotovas akėibė, kad Sojuzas esąs užpultas be perspėjimo ir jį ryta subombarduoti Sevastopolia, Kijevas, Žitomiras, Kaunas ir kiti pastienio miestai. Kai Molotovas baigė kalbą paskelbdamas, kad pergalė bus bolševikų pusėje, moterys kiek atliko ir ėmė komentuoti tą kalbą, svarstyti savo padėtį, nervuoti, verkti. — Likti ar greičiau bėgti? — kilo pirmutinis klausimas. Nutarta bėgti, nes ateina žvėrys. — „Jediby eto byli liūdi, no eto ne liūdi, a zvieri!“** labiausiai jaudinosi politrukienė Bogomazienė. Jos vyras, prieš porą dienų iš atostogų atšauktas, šią naktį visai nebuvo namo parėjęs. Kitų vyrų šį rytą j aerodroma išvyko, Popovas ant žemėlapiu pasižymėjęs savo uždavinį — pulti Karaliaučius, tuomet dar nežinodamas, kad Pajuostės aerodrome rusų lėktuvai jau pakilti negali. Kažkokiu būdu vis dėlto Bobrovas buvo iškilęs į orą ir susikovęs su vokiečių lėktuvu (būk jį numušęs), bet tuojau nusileido žemyn ir smarkiai susišėidė.

Dukterė Eug. matė sode tą dvikovą ir tikrino, kad pro jos ausis sode prazvimbiosios kelios kulkos ir jį išokusi į apkašą. Kitą dieną atvykęs sušėistas Bobrovas paskelbė, kad tikrai jis buvęs j mūsų sode kaletą kulku paleidęs. Taip sau!

*) Sovietų Sąjungos piliečiai ir pilietės.

** Kad tai būtų žmones, bet tai ne žmones, o žvėrys.

(Bus toliau)

Svietimo generalinio tarėjo įsakymu padaryti šie specialinių mokyklų mokytojų pakeitimai:

1. Šiaulių prekybos mokyklos mokykl. Jaškiene Natalija, jai pačiai prašant, atleista nuo 1941. IX. 1 d.

2. Telšių amatų m-los instr. Smilgytė Augustina, jai pačiai prašant, atleista nuo 1941. IX. 15 d.

3. Vilniaus I amatų m-los mok. Petrauskas Antanas, jam pačiam prašant, atleistas nuo 1941. IX. 1 d.

4. Uždarytos Vilniaus papildomosios amatų mokyklos mokytojos: 1) Gaišienė Eugenija, 2) Žiginskaitė Marija, 3) Ganuševičiūtė Viktorija, 4) Serafinavičienė Zofija, 5) Zaruskienė Julija, 6) Kurgonavičiūtė Tatjana, 7) Terajevičiūtė Juzė, 8) Klifornė Antanina ir 9) instruktorė Barauskaitė Juzė atleidžiamos nuo 1941. IX. 16 d.

5. Vilniaus IV-sios amatų m-los instruktoriai: 1) Kazlauskas Bronius, 2) Chrobočekas Florijonas ir 3) Viazas Pranas, kaip netekusios pamokų, atleidžiami nuo 1941. X. 1 d.

6. Kauno VI-sios amatų m-los instr. Vorobjovienė Austrą, kaip netekusios pamokų atleista nuo 1941. IX. 1 d.

7. Vilniaus II valst. amatų m-los instr. Šleiskaitė Sofija, jai pačiai prašant, atleista nuo 1941. IX. 1 d.

8. Telšių amatų m-los I. e. direktoriaus pareigas Grytė Alfonsa nuo 1941. IX. 21 d. atleidžiamas, paliekant toj pat mokyklą mokytoju.

9. Vilniaus II valst. amatų m-los instr. Zacievskienė Marija ir mokykl. Staromirskaitė Elena, Kurkanavičiūtė Tatjana ir Birna Konstantina, kaip netekusios pamokų, atleistos nuo 1941. IX. 16 d.

10. Vilkaviškio amatų m-los mok. Kamaitytė Agota, kaip netekusios pamokų, atleista nuo 1941. IX. 1 d.

11. Alytaus amatų m-los mokytojai: Kiaunė Ipolitas ir Lingaitis Povilas atleidžiami nuo 1941. IX. 1 d.

12. Vilniaus IV valst. amatų m-los stalių skyr. dirbtuvių vedėjas Karalius Kazys nuo 1941. X. 1 d. atleidžiamas ir paliekamas tos pat m-los mokytoju.

13. Vilniaus prekybos m-los mok. Biliūnas Adolfas, kaip netekęs pamokų, atleidžiamas nuo 1941. IX. 1 d.

14. Šiaulių valst. prekybos m-los mok. Jaškiene Natalija, jos prašymu, laikui atleista iš eitujų pareigų nuo š. m. rugsėjo 1 d.

15. Vilniaus IV valst. amatų m-los mokyt. Andraitienė Sofija, jos prašymu, atleidžiama nuo š. m. rugsėjo 1 d. iš eitujų pareigų.

16. Vilniaus valst. technikumų mokykl. Rindzevičiū, Kostą, kaip gavusį naują paskyrimą, atleidžiama nuo š. m. spalio 1 d. iš eitujų pareigų.

17. Vilniaus valst. technikumų mokytojus: 1) Davidovskį, Vaclova, 2) Ivaškevičių, Juozą, 3) Šulcą, Kirilą, 4) Radzevičienę, Janiną, 5) Grauroką, Antaną ir 6) Mošinską, Vaclova, kaip netekusius pamokų, atleidžiama nuo š. m. spalio 1 d. iš eitujų pareigų.

18. Vilniaus valst. prekybos m-los mokyt. Jaciniene, Adalberta, kaip rusų kalbos dėstytoja, laikui atleista iš eitujų pareigų nuo š. m. rugpjūčio 1 d.

19. Panevėžio valst. prekybos m-los j. mokyt. Mastelka, Joną, jo prašymu, atleidžiama nuo š. m. rugsėjo 16 d. iš eitujų pareigų.

20. Kėdainių valst. amatų m-los instr. Brazauską, Andrių, jo prašymu,

atleidžiama nuo š. m. spalio 1 d. iš eitujų pareigų.

21. Marijampolės II valst. amatų m-los mokyt. Šilingienė, Ireną, kaip netekusią pamokų, atleidžiama nuo š. m. rugsėjo 16 d. iš eitujų pareigų.

22. Telšių valst. amatų m-los j. instr. Mikellonį, Vincą, jo prašymu, atleidžiama nuo š. m. spalio 1 d. iš eitujų pareigų.

23. Kauno I valst. amatų m-los mokyt. Kolba, Zenoną, kaip netekusį pamokų, atleidžiama nuo š. m. rugsėjo 15 d. iš eitujų pareigų.

24. Vilniaus prekybos m-los mokyt. Nevickas Ignas laikomas atleistu nuo 1941. VII. 9 d.

25. Vilniaus prekybos m-los mokyt. Monkevičienė Sofija, kaip negalinti tinkamai eiti pavesių pareigų, atleidžiama nuo 1941. m. X. 1 d.

26. Š. m. rugpjūčio 29 d. įsakymu C/Nr. 38, kuriuo Kauno Technikumo dirbtuvių vedėjui Simonaičiui Kaziiui buvo laikinai pavesta Kauno vakarinųjų kursų vedėjo pareigos, atšaukiamas, paliekant Simonaičiui Kaziiui Kauno Valst. Technikumo dirbtuvių vedėju.

27. Šiaulių I amatų m-los insp. Jonas Sakalauskas leidžiamas atostogų sydytis nuo 1941. IX. 19 iki 1941. X. 19 d. ir nuo tos dienos atleidžiamas, kaip negalintis dėl sveikatos stovėti eiti pavesių pareigų.

28. Kauno prekybos m-los mokytoja Briškaitienė Aldona atleista nuo 1941. VI. 25 d.

Kauno valst. prek. m-los mokyt. Petkevičiūtė, Elena, laikui sergančia nuo š. m. rugsėjo 16 d.

1. Kuzmicką, Juozą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Alytaus valst. amatų m-los instruktoriumi.

2. Pankaitę, Adelę, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kauno valst. prek. m-los mokytoja.

3. Petraitytę, Mirtą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 20 d. Kauno valst. prek. m-los mokytoja.

4. Penkauskaitę, Oną, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kauno valst. prek. m-los mokytoja.

5. Kochą, Jurgį, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kauno valst. prek. m-los mokytoju.

6. Inž. Taujenį, Vincą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kauno valst. technikumų mokytoju.

7. Stulpiną, Stanislovą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kauno valst. technikumų mokytoju.

8. Gyd. Šimkų, Kestutį, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kauno valst. technikumų mokytoju.

9. Kersnauskaitę Ireną, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kauno valst. technikumų mokytoja.

10. Blefonį, Joną, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kauno valst. technikumų mokytoju.

11. Millauską, Antaną, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kėdainių valst. amatų mokyklos mokytoju.

12. Sadauską, Tada, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kėdainių valst. amatų mokyklos mokytoju.

13. Nekrašą, Leoną, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kėdainių valst. amatų m-los instruktoriumi.

14. Juozapavičių, Alfonsą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kėdainių valst. amatų m-los instruktoriumi.

15. Mickų, Antaną, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Panevėžio I valst. amatų m-los instruktoriumi.

16. Šipeliene, Jadvyga, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Panevėžio II valst. amatų m-los mokytoja.

17. Čeledina, Stasj, skiriu nuo š. m. rugsėjo 18 d. Šiaulių I valst. amatų m-los mokytoju.

18. Gabali, Antaną, skiriu nuo š. m. rugsėjo 22 d. Šiaulių I valst. amatų m-los mokytoju.

19. Velavičienė, Elena, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Panevėžio valst. prek. m-los mokytoja.

20. Linartienė-Dapsytė, Apolonija, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Šiaulių valst. prek. m-los mokytoja.

21. Pauliuką, Joną, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Šiaulių valst. prekybos m-los mokytoju.

22. Tumaitį, Adolfą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Vilkaviškio valst. amatų m-los mokytoju.

23. Marcinauską, Feliksą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Vilniaus III valst. amatų mokyklos metalo skyr. dirbtuvių vedėju ir kartu pavedu laikinai tos mokyklos direktoriaus pareigas.

24. Vileišytę, Vilhelminą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus II valst. amatų m-los instruktorė.

25. Bliudnikaitę, Vandą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus II valst. amatų m-los instruktorė.

26. Vilkaviškio valst. amatų mokyklos mokytoja Žemaitė, Mykolą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 1 d. tos pačios m-los dirbtuvių vedėju.

27. Vilniaus valst. technikumų mokykl. Daugirdą, Kristupą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. laikinai to paties t-ino inspektoriumi.

28. Giedrį, Feliksą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. laikinai Vilniaus valst. technikumų mokytoju.

29. Kiaunę, Vladą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Panevėžio I valst. amatų m-los mokytoju.

30. Dr. Serbentą, Ladą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus I valst. amatų m-los mokytoju.

31. Keraitį, Henriką, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus I valst. amatų m-los mokytoju.

32. Rutkūną, Benediktą, skiriu nuo š. m. rugsėjo mėn. 16 d. Kauno III valst. amatų m-los mokytoju.

33. Kalšadorių valst. amatų m-los mokytoju Adomaičiui, Vaitiekui pavedu nuo š. m. spalio 1 d. laikinai eiti tos mokyklos direktoriaus pareigas.

34. Daupariene, Kunigundą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Kauno VI valst. amatų m-los mokytoja.

35. Jurkštą, Stasj skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Kalšadorių valst. amatų m-los mokytoju.

36. Šivilį, Vytautą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus III valst. amatų m-los instruktoriumi.

37. Laucevičių, Edmondą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. laikinai Vilniaus valst. prek. m-los mokytoju.

38. Gražulienę, Jadvygą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus valst. prek. m-los mokytoja.

39. Brazauską, Juozą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Vilniaus valst. prek. m-los mokytoju.

40. Bliudziukevičių, Adomą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Vilniaus valst. prek. m-los mokytoju.

41. Narbutą, Adolfą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus valst. prek. m-los mokytoju ir kartu leidžiu ir toliau dėstyti Vilniaus IV valst. amatų m-los mokytoju.

42. Dirsytę, Adelę, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus II valst. amatų m-los mokytoja.

43. Petraitytę-Petrauską, Joną, skiriu nuo š. m. rugsėjo 25 d. Šiaulių I valst. amatų m-los mokytoju.

44. Kontrimą, Stepa, skiriu nuo š. m. rugsėjo 24 d. Šiaulių I valst. amatų m-los mokytoju.

45. Vilniaus II valst. amatų m-los inspektorį Milvydaitę, Mariją laikui nuo š. m. rugsėjo 24 d. ir toliau laikinai einančio tos m-los direktoriaus pareigas.

46. Šalkauską, Viktorą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus valst. technikumų mokytoju.

47. Šlavėną, Paulių, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus valst. technikumų mokytoju.

48. Šalna, Juozą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Vilniaus valst. technikumų instruktoriumi.

49. Skrinškaite, Salomeją, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kauno valst. prek. m-los mokytoja.

50. Vindašiūtę, Mirtą, skiriu nuo š. m. rugsėjo 20 d. Kauno valst. prek. m-los mokytoja.

51. Motiejūną, Alfonsą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. laikinai Vilniaus valst. prek. m-los mokytoju.

52. Kuosą, Vytautą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. laikinai Vilniaus valst. prek. m-los mokytoju.

53. Larkienę, Blanką, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. laikinai Panevėžio valst. prek. m-los mokytoja.

54. Rutkį, Eduardą, skiriu nuo š. m.

spalio 1 d. laikinai Panevėžio valst. prek. m-los mokytoju.

55. Daščiova, Joną, skiriu nuo š. m. spalio 6 d. Panevėžio valst. prek. m-los mokytoju.

56. Markauską, Kazį, laikui paskirtu Kauno IV valst. amatų m-los instruktoriumi nuo š. m. rugsėjo 1 d.

57. Širvydaitę, Danutę, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. laikinai Kėdainių valst. amatų m-los mokytoja.

58. Zalieskį, Adolfą, skiriu nuo š. m. spalio 6 d. laikinai Kėdainių valst. amatų m-los instruktoriumi.

59. Žemaitę, Mariją, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Marijampolės II valst. amatų m-los instruktorė.

60. Poniškaitį, Bronių skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Marijampolės II valst. amatų m-los mokytoju.

61. Pekneriūtę, Zuzaną, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Kauno VI valst. amatų m-los instruktorė.

62. Gyd. Matuką, Antaną, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Kauno valst. vakarinių amatų kursų lektoriumi.

63. Ambrazą, Kazį, skiriu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Panevėžio I valst. amatų m-los instruktoriumi.

64. Perecką, Joną, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus III valst. amatų m-los mokytoju.

65. Puloką, Petrą, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus III valst. m-los instruktoriumi.

66. Mikalauską, Joną, skiriu nuo š. m. rugsėjo 26 d. Telšių valst. amatų m-los instruktoriumi.

67. Brogą, Liną, skiriu nuo š. m. spalio 1 d. Telšių valst. amatų m-los instruktoriumi.

(Bus daugiau)

SPORTAS

Sekmadienį bėgimas per laukus

Sekmadienį, spalio 19 d., 12 val. nuo Kūno Kultūros Rūmų įvyks paskutinis lengvatlečių pasirodymas — bėgimas per laukus. Bėgime gali dalyvauti visi sportininkai. Užsiregistruoti galima iki bėgimo pradžios Kūno Kultūros Rūmuose, Sporto skyriuje. Laukiama, kad bėgimas sutrauks didesnę būrį sportininkų.

Nauji Hellstroemo planai

Paskatintas ligšiolinių pasisekimų, švedų bėgikas Hellstroemas ketina pagerinti 5.000 ir 10.000 m pasaulio rekordus. Abu rekordai priklauso suomiui Taisto Mackiui.

Ta pačia proga galim pastebėti, jog Maeki yra pirmasis lengvatlečių, kuriam 10.000 m nuotolyje pavyko peržengti 30 minučių ribą. 1937 m. Berlyne kitas suomių, Salminen, pasiekė 30:05,6, vėliau Maeki rekordą pagerino iki 30:02,0 ir pagaliau — 29:52,6. Prieš Salmineną pasaulio rekordas priklausė: Nurmiui — 30:06,2, Ritolai 30:35,4 ir 30:23,2, dar anksčiau vėl Nurmiui — 30:40,2. 1921 m. Nurmi šio nuotolio rekordą galutinai paveržė Suomijai ir nuo to laiko

nė vienas kito krašto bėgikas nėra įsiterpęs į garbingą ežerų krašto sportininkų vainiką. Nuo 1911 m. rekordas priklausė prancūzui Beuinui — 30:58,8. Anksčiau šiame nuotolyje pirmavo švedai. Dabar, po trisdėšimt metų, vėl iškilio švedų bėgikas, kėsinantis į 10.000 m pasaulio rekordą. Atsiminus šimtmetines Hellstroemo pasekmes kitose rungtyse, išeitu, kad švedas minėtu nuotolyje prabėgtų per 29:40. Žinoma, šiais metais panašus bandymas yra pavėluotas, ir Hellstroemas jį atidėjo kitiems metams.

Futbolas užsienyje

Vengrijoje visu smarkumu tebevykdomos pirmenybių rungtynės. Paskutiniuose susitikimuose pasipynė keletas staigmenų. Štai WMFC, nors dabartiniu laiku yra pirmaujančios klubas, truputį nelaukta nugalėjo prasių metų meistrą Ferencvaros 3:2 (2:0). Ferencvaros antram kėliny išsikovoję didžiulę persvarą, bet laimėti nepavyko. Kispet pasitaikė nugalėdamas AC 2:1. Po devynių žaidimų sekmadienių padėtis tokia: 1. WMFC 16 tšk., 2. Ujpest 14 tšk., 3-5. Ferencvaros, FC Szeged ir Szolnok po 13 tšk., 6. AC Nagy 11 tšk. Paskutinėje vietoj Szeged VSE 1 tšk. Italijoje sužalistas pirmasis ratas dėl taurės. Po žaidimų išskrito net 7 pirmosios klasės komandos, jų tarpe daugartinis meistras Ambrosiana, AC Roma, AC Torino. Iš kitų pasekmių paminėtinas aukštas Juventus laimėjimas prieš Pro Patria 5:0. Be to, Bologna (pr. metų meistras) įveikė Alessandria 4:0 ir Lazio—Bari 4:2. Favoritais laikomi Bologna, Juventus, AC Milano ir Genoa 93.

Trumpai iš užsienio

— Be Prancūzijos lengvatlečių, sukurto ir plaukikai. Dėmesį atkreipė plaukikė Mayanna Jouveinė, neseniai Marselyje 200 m laisvu stiliumi praplaukusi per 2:39,5 ir tuo būdu pagerinusi seną rekordą, kuris priklausė Godardui — 2:39,5.

— Švedas Erikssonas Norberge numetė letį 71,99. Tai geriausia šiais metais švedų lengvatlečių pasekmė. Erikssonas yra tretysis savo krašte, peržengęs 70 m ribą.

— Prancūzijos sporto vadovas Jean Boratra turi daug rūpesčių su profesionalizmo likvidavimu. Neseniai net teko pašalinti iš pareigų futbolo sąjungos pirmininką, o sekretorių suspenduoti šešioms mėnesiams.

— Paryžiaus karių futbolo vienuoliktą stropiai rengiasi rungtynėms su FC Schalke 04. Rungtynės įvyks spalio 19 d. I karių rinkinyje yra įteikti be Vokietijos rinktinės žaidiko Walter, dar internacionalas Kupfer ir Gaertner.

— Liepojoje žaidė Rygos Bekona Eksporta su vietos futbolo rinktine. Susitikimas baigėsi lygiomis 1:1. Bekona Eksporta vartuose stovėjo Bebris.

1500 km po Lietuvą

Nuo Dainavos iki Suvalkijos

Atsitiktinai pro šalį klystantį keliautoją visomet sudomina dvi beveik gretimoms barok seserys: viena Jeznė, o kita Stakliške.

Simpatiškas Stakliškių klebonas išrodo įstabų bažnyčios fasadą, o viduje turtinga grimsatūra, atgailaujantią Magdalena ir juodame fone kendantį Kristų — ištrauką iš panė. Jeznė susidomime vargonus remiančiom kolonom, o Didžiajame Altoriuje pastebime Guido Rendi archangelą Mykolą, betriuškinantį šėtoną.

Birštone neišvengiamai geriamas iš banginio gerklės tekantis Vytauto vanduo. Girdimas grausmingas kegelis riedėjimas; kai kur pastebį būrelį besigydančių vokiečių karių ar porą studentų, belopantių teniso raketę.

— Šiemet parkas ypatingai gražiai buvo papuoštas gėlynais, — džiaugiasi birštoniečiai, — tik vasarotojų maža. Iš pradžių buvo suvažiuje keletas pasiūmėjusių darbininkų — suprantama, žydų — po žinomo, didžiai stachanovinio darbo pailsėti. Laimė, kad trumpam. Vėliau sulaukėme eilės buv. politinių kalinių ir šiek tiek vokiečių.

— Sudiev, Biršone! — moju ranka, — staiga šūvis. Sustoju. Ach, vėl ta padangal šimta sykių lopyte ir vėl prakiusi.

Pas atsitiktinai sutikta, lubas tinkuojanti vaikina gausu lopy.

— Pas mane vokiečių dviratinkai 2 padangas paliko. Sutvarkyti — Sako jis. — Bet dviratis tavo tai labiausiai panašus į ubagą. Geriausiai padary-

tum spausdamas į Kauną!

Bet sumaniau kitaip ir, padaręs įmantrią kilpą per Prienus ir Balbieriškį, pro Alytų pasiekiu Galutėnų kaimą, pilną kalniukų ir kepurių.

— Anas kaimas — į paslaptingas, Vyšniakalni vadinamas, — pasakoja dėdė Martynas. — Jame apžėlusį vyšniom trobelė stovėjo, o trobelėj didelis burtininkas ir dvasių valdovas gyvenė. Netolimame Galiantio ežere gl. kylant vakare rūkui, imdavo klaidišoti aukso skrynja. Ją dažnas matydavo, bet pasiekti negalėdavo, nes raganos ir velniai saugodavo. Burtininkas dažnai po ežero miglas irstydavosi ir vieng švaigždėtą vakarą skrynją ties sala rugavo. Parsivežė ją vyšnių kalnelin ir saugojė. Bet apie aukšą sužinojo galvažudžiai ir burtininką nužudė.

Skrynja betgi iš jų išlūko ir vėl ėmė ežerū skrajoti. Ir šiandien dar galima ją kartais miglose pastebėti, o kalnelyje dažnai pamatai burtininką, bedėjaujantį ir aukso skrynjos beleškantį.

Senelis gi pasakojasi gerai atmenas laikus, kada jaudėsis artave, papardži duoną valgydavė ir kisulės į mišką paleisdavė, net sunku surasti būdavė, keilių kaimų vyrai susibūradė. — Bet kodėl aš nieko jiems nepamenuojuos, iš toli gi atvažiuavę!

Pradedu registi kažkokią nesamone apie Laisvės alėjos statomą didžiulę uštvaną ir milžinišką krioklį — se. elis, džiaugmingai modamas ranka, nutraukis: — Gana jau! Gana! Pabaigą ir patis mokėsiu išpasakoti!

Dažnai klausdavo mane, ar nenuobodu keliauti vienam. Ne, nė kiek. Niekas nekliudė tau nuodirdžiausiai laikabėti su kiekvienu grioviakasiu ar artoju. Gali mestis į kiekvieną pasitaikiusią avantiūrą ar eilę slėpinių nuotykių, kuriais nedrįsti dalintis su skaitytojais. Tenkiniesi amžinai tą patį gamtovaizdį raizgydamas.

Štai, pavyzdžiui, kad ir dabar — vėl vieną puikų vaizdą matau: Pravažiuoju Merkinę, Lelpalingį, Prasišaužių ir pro Lazdijus. Deukijos riboje ganta, kaip raganiaus mostelėjimu, staiga nurimsta, lyg tilstanti jūra, ir perėina į plačias lygumas. Prasideda platus raudonostogiai namai, stambūs ūkininkai, apsisodinę aškniais, primena išsibarsčiusius miškelių kuokštus.

Kalvarijos aplinkau garsiaja psichiatrinę ligoninę. Buvusių 900 ligonių skaičius sumažėjęs iki 200; dalia išvešta į Vilnių, nes bolševikai kėsinosi ligoninę paversti karalėnėmis. Yra keletas, sprogstančių bombų išgašdintų, staiga pasvelkusių.

— Mama, važiuojam namo! — šneka vienas ligonis. — Na, juok iš tiesų — važiuojam ir svečius, o kur mane nuveštė?!

Nė vienas jų nemano esąs nesveikas, greičiau įsivaizduoja nesuprastes genijus esąs ir vis kuria savo nuostabius eilėraščius.

— Sesele, mano palatų guli Trockai! — su staibu, šneka išfantazines rusų karininkas, kuris pagaliau vos neužmušė „eno balstojo laudies priešo“.

Turiu keletą adresų, bet dažno nerandu namie. Palieku įmantrų laiką: „College! Nenustebk. Aversk lapą ir pažvelk į parašą. Tuomet supranti, kokį svieto perėjimą ryžosi užliudyti ir šį svieto kraštą...“

Ties Marijampolė peršoku per Sešupę, o pro Vilkaviškį — tolyn į Naumiestį! Šiek tiek rizikuoju, nes vienas Strazdių ūkininkas pranašauja netolimą gausų lietų.

Naumiesty Vincas Kudirka, ekspresingai užsimojęs skmeniniu apsiaustu, rodo, klauso nuo pjedestalo savo „Varpo“ gaudesio, dar tebeskambandio Lietuvoje. Šakiuose rodė man ir Kudirkos moksleiviską kambarėlių pelėpęje.

— Kambarėlis prastas. Patyriau. Man besimokant irgi teko jame gyventi — pasakoja kolega! — Štai kieme kištelė — šia praleistos pačios pirmos Kudirkos mokslo dienos.

Grįžtantys po Didžiojo karo vokiečių daulininkas sumanė liktis Lukiškuose. Čia vedė lietuvaitę ir ėmė dekoruoti bažnyčios vidų. Ties vargonais išdėjo mahometoni ornamentai, sienos pasipuošė suspynusiais groteskais, o virš Didžiojo Altoriaus skliaute pakibo didžiulis Paskutinis teismas. Skrieja angelai staiga papūtė į žaivarines dūdas, iš kapu su trenksmu ėmė kilti numirėliai. Klatingi veiniūksčiai godkiai žvaizduodami į prakelktuosius, šypso, o didžiulis smakas siaubingais nasrais, rodo, ne vien nusidėjėlius, bet ir visą bažnyčią taikosi apžioti.

Vėl vidudienis. Užsidegu pypkė ir švilpauju jūreivių melodiją. Šiek tiek graudu.

Grįšime. Vėl skubėsim visi nuo vieno kolegos iki kito; prašysime paskolyti užrašus. Terausimės, ar jau laikė fiziologijos egzaminus, ir stebėsimės, kad jau. Su triukšmu sėsimės auditorijoje ir suols ir didžiai bėkštaudami įėjim į profesoriaus kabinetą kolokvijumų laikyti. Gal tiek to. Linoja. Vis dar tebešvilpauju jūreivių melodiją.

J. K.

KRONIKA

BUS ŽUVUSIO DAIL. EIDUKEVIČIAUS KŪRINIŲ PARODA

Pirmomis kero dienomis Kaune buvo dailininkas tapytojas Vladas Eidukevičius.

Dailininkas Vladas Eidukevičius gimė Kaune 1891 m. rugpjūčio 9 d. Mokėsi Rygos realinėje mokykloje. Paskiau studijavo Rygos dailės mokykloje ir Muencheno meno akademijoje.

Vladas Eidukevičius buvo lankęsis daugely kraštų. Studijų reikala's jis buvo apvažiinęs Vokietija, Italija, Prancūzija, Šveicarija, Švedija ir kitas valstybes.

Velionis paliko daugelį originalių paveikslų, kurių dalis yra Kauno dailės muziejuje, Vilniaus muziejuje, Vilniaus rašytojų ir menininkų klube ir kt.

Šiomis dienomis Dailininkų Sąjunga perėmė iš vokiečių karo aviacijos vadovybės 120 dail. Vladio Eidukevičiaus tapybos paveikslų. Paveikslai yra sudėkė; net tris mėnesius jie stovėjo

niekieno nepržiūrėti. Dabar Dailininkų Sąjunga sudarė Eidukevičiaus kūrinų globos komitetą. Komitetan įeina šie dailininkai: pirm. Viktoras Petravičius, sek. Ignas Šlapelis ir nariai: Petras Kalpokas, Petras Rimša, Liudas Truikys, Viktoras Vizgirda ir Vaclovas Rataškis. Šis komitetas rūpinasi paveikslų atnaujinimu. Ir, kai tik bus sutvarkyti visi paveikslai, bus atidaryta pomirtinė Vl. Eidukevičiaus kūrinų paroda.

Po parodos kūriniai bus pasifilyti išgyti mūsų muziejams: Kauno, Vilniaus, Telšių, Panevėžio, Šiaulių ir kit.

Taip pat globos komitetas rūpinasi sutvarkyti velionės kapą, numato išleisti apie jį ir jo kūrybą monografiją. J. R.

ANEKDOTAI ATEINANČIŲ METŲ KALENDORIAIS

RŪPINASI ATEINANČIŲ METŲ KALENDORIAIS

Šiais metais daugelis krašto gyventojų liko be kalendorių. Be to, išleisti bolševikiški kalendoriai negalėjo visų patenkinti. Artėjant Naujiesiems Metams, jau rūpinamasi 1942 m. išleisti gerų ir praktiškų kalendorių. Kalendorių išleis Valtėybė Leidykla ir kai kurios provincijos laikraščių redakcijos. (t.)

AN ALLE MÖLKEREIGENOSSEN-SCHAFTEN LITAUENS

Von jeder Molkerer Litauens ist eine sofortige Meldung an den Verband Pienocentras, Kaunas zu richten.

Welche Mengen Butter in kg ist an die deutsche Wehrmacht seit der Besetzung bis zum 15. 10. 1941 abgegeben worden.

Aus zwingenden und wichtigen Gruenden ist dafuer zu sorgen, dass diese Meldung so schnell wie irgend moeglich, eventuell durch Boten oder telefonisch (Nr. 22796 oder 25304) beim Pienocentras abgegeben wird.

PIENOCENTRAS.

Den 13. Oktober 1941.

1906(1)

100 Rb. tam, kas gražins rašes tarp Garliavos ir Ilašuų mano pamesta Mokytojų Seminarijos baigimo atestatą ir daiktų rinkinį.

Siųsti: Augaitienė, Balbieriškio pė. 1873(2)

Studentas Skeberdis, Zarasuose, žuvusio Petro Skeberdžio brolio, prašomas brolio reikalais užėiti į knygyną. Šančiai, Juozapavičiaus pr. 45 nr., pas Lelešų. 1831(2)

Pirkime durpių gamybai mašinas ir lokomobilių ne mažiau 12 kv. m. šildomo paviršiaus.

Siūlyti kooperatyvui „Kuras“, Gedimino g. Nr. 7-a, telef. 27868. 1851(3)

Tuoju reikalingas gamybos įmonėi (Lakų fabrikui Kėdainių 30) prityres buhalteris, mokas vokiečių kalbą. Tel. 22708. 1872(2)

Jaunas rimtas vyrukas balgas gimnazija ieško darbo įstaigoje, prekybos įmonėje ar prie vaikų.

Telrautis „I Laisvė“ admin'istr. Vildaus pazo Nr. 14. 1854(2)

Brangiai sumokėsiu už elektr. krosnį kamb. apšildymui, Stankevičius, Viliūnų g. 63-2. Tel. 22237. 1812(2)

Mod. sesuo ieško darbo ligoninėje, ambulatorijoje, injekcijos, masažas, taurės. Kaunas, Aušros gatvė 47, bt. 4. Telefonas 22225. 1900(1)

Mechaniškoj dviračių d-vėj, Kaunas, Lukšio g-vė 12, taisau ir atnaujinu dviračius, siūvamas mašinas, patefonus, motociklus, jv. elektro aparatus. M'nėtas dalktus perku, parduodu ir kelčiu. 1894(4)

UKININKAI PRISTATO I SANDELIUS BULVES

Pastaruju metu ūkininkai sukruoto atiduoti sandėlius nustatytus kiekius bulvių. Bulvės superkamos tvirtomis valdžios nustatytais kainomis ir jų supirkimas pavesta atlikti „Lietūkiui“. Ypač gyvas bulvių pristatymas pasidarė šiomis dienomis, nes bulviakasis jau daugely vietų baigtas ir ūkininkai dar prieš žiemos šalčius nori susptėti jas parduoti. Bulvės supilamos sandėliuose, iš kur jos nustatyta tvarka bus išvežiojamos maisto produktų krautuvės ir pardavinėjamos gyvenojams. Šiais metais bulvių derlius geras ir gyventojų poreikavimas bus patenkintas. (t.)

RŪPINASI ATEINANČIŲ METŲ KALENDORIAIS

Šiais metais daugelis krašto gyventojų liko be kalendorių. Be to, išleisti bolševikiški kalendoriai negalėjo visų patenkinti. Artėjant Naujiesiems Metams, jau rūpinamasi 1942 m. išleisti gerų ir praktiškų kalendorių. Kalendorių išleis Valtėybė Leidykla ir kai kurios provincijos laikraščių redakcijos. (t.)

Visoms Lietuvos pieno perdirbimo bendrovėms

Kiekviena pieno perdirbimo bendrovė įpareigojama tuoju pranešti Pienocentru, Kaune, kiek ji vokiečių kariuomenei yra išdavusi sviesto kilogramais nuo išgytavimo dienos ligi 5. m. spalio mėn. 15 dienos.

Kadangi šios žinios yra labai skubios ir svarbios, tai pieno perdirbimo įpareigojamos jas galimai greičiau pateikti Pienocentru. Tam reikalui pagal galimumą panaudojant ir telefoną (Nr. 22796 ar 25304) bei Kaunan vykstančius asmenis.

PIENOCENTRAS.

1941. X. 13 d.

Kiek Doneco baseinas svarbus Maskvai

BERLIN. DNB pranešama iš kairinių šaltinių, kad dėl vykstančių Rytuose karynių Maskvai susidaro taip pat ir nebesiloginis pavojus, kadangi Doneco baseinas tiek Maskvos pramonėi akmenis anglį. Viso Doneco baseino buvo gautami 2/3 bendros Sovietų Sąjungos anglių gamybos. Doneco baseino netekimo negalima jokiū būdu net apytikriai išlyginti. Doneco baseine sukoncentruotas taip pat 1/3 visos sovietų sunkiosios pramonės, kadangi Doneco anglis ypatingai gerai tinka metalo lydymui. 1937 metais Doneco baseino geležies ir plieno fabrikai pagamino apie 6.000.000 tonų neapdirbtos geležies — iš 14,5 milijonų tonų bendros sovietų gamybos, be to, 6.000.000 tonų plieno — iš 7,5 milijonų tonų ir apie 3.000.000 tonų valcuotos geležies — iš 13.000.000 tonų bendros gamybos. Šia geležies, plieno ir valcuotos geležies gamyba paremta taip pat svarbi mašinų ir metalo apdirbimo pramonė. Nemažą šios srities elektros energijos paklausą patenkina eilė didelių jėgainių, kurios visos veikia anglimi. Pagal savo kaip mašinų ir chemijos dirbinių pramonės svorio centro reikšmę, Doneco baseinas yra ir svarbus ginklavimosi pramonės centras, kuris tiesioginiai reikalingų ginkla-

vimosi gaminių atžvilgiu seka tuoju po Maskvos ir Leningrado. Doneco srityje yra eilė fabriku municijai, patrankoms, parakui ir sprogsiamosioms medžiagoms gaminti, be to, šautuvų ir kulkosvaldžių, o taip pat ir lėktuvų fabrikai.

Angių pasaka

BERLIN. Dėl pranešimo iš britų šaltinių, kad sovietai esą nulede oro desantus už vokiečių pozicijų, vokiečių kompetentirguose sluoksniuose konstatuojama, kad čia vėl esama anglių sugalvotos pasakos. Jei už vokiečių pozicijų esama bolševikų, tai jie visi tik — belaisviai.

ADANA. Irake iškilo aštri opozicija prieš naująjį ministrą paminimą Nuri Said Pašą. Tą dieną, kai jis perėmė pareigas visuose miesto kvartaluose rasti iškabinti plakatai, nukreipti prieš naujosios vyriausybės asmenis ir jų metodus.

AMSTERDAMAS. Pirmadienį vakare, kaip Londono Reuter's praneša, pirmą kartą kokio tai „dvasios balso“ buvo nutrauktas British Broadcasting Company programos transliavimas kariuomenėi. Šis „dvasios balso“ buvo įsijungęs su savo pastabomis ir žinių transliaciją 21 valandą.

RADIJO PROGRAMA

KETVIRTADIENIS, X. 16 D.

5.00 Vokiečių kariaus; 6.00 Malda, dienos mintys. Rytinis koncertas (pl.); 7.00 Žinios vokiečių k.; 7.15 Žinios, pranešimai, dienos programa; 7.45 Tarpinė muzika; 8.00 Mankšta moterims. Vad. D. Nasvytytė; 8.15 — 9.15 pertrauka; 9.15 Žinios; 9.30 Koncertas (pl.); 10.10 Vikt. Jocaitis. Literatūrinis skonis ir Goethės kūryba (I d.); 10.30 Koncertas (pl.); 11.30

Ant. Rūkštelė: Senasai lietuvių menas; 11.50 Tarpinė muzika; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus. Žinios, tolimesnė dienos programa; 12.20 Tarpinė muzika; 12.30 Žinios vokiečių k.; 12.45 Vidudienio koncertas (tr. iš Vok.); 14.00 Žinios vokiečių k.; 14.15 Popietinis koncertas (tr. iš Vok.); 15.00 Žinios vokiečių k. Po žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų valnikas; 17.00 Žinios vokiečių k.; 17.15 Žinios, laikraščių naujienos, pranešimai; 17.45 Radijo paštas; 18.00 Iš ciklo Reichas valduose: Berlynas (dr. Viliamo paskaita); 18.15 Dainuoja op. sol. Marija Lipčienė; 18.30 Laiko ivykiai, pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių k.; 20.15 Žinios, programa rytdienai; 20.30 Vokiškai lietuviams; 20.45 Andrius Konukovas: Bolševikų valdžios užsienio politika; 21.00 Saloninio orkestro koncertas; 22.00 Žinios vokiečių k., žinios lietuvių k., šokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

Kauno Teatras

Trečiadienį, spalio 15 d.

CARMEN

G. Bizet 4 v. opera

Bilietai nuo 3—15 Rb.

Penktadienį, spalio 17 d.

SUDRUMSTA RAMYBĖ

P. Valčiūno 3 v. drama

Bilietai nuo 1—6 Rb.

Šeštadienį, spalio 18 d.

AIDA

G. Verdi 8 p. opera

K. PETRAUSKUI dalyvaujant

Bilietai nuo 3—15 Rb.

Sekmadienį, spalio 19 d., 13 val.

DIREKTORIUS FLAKSMANAS

Otto Ernsto 3 v. pjesė

Bilietai nuo 1—6 Rb.

Sekmadienį, spalio 19 d., 13 val.

UŽBURTOJI FLEITA

R. Drige 1 v. baletas

KVIETIMAS ŠOKIUI

Weberio 1 v. baletas

VIENOS DŽIAUGSMAS

J. Strausso muz. 1 v. baletas

Bilietai nuo 2—12 Rb.

Spektaklių pradžia 18,30 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniai — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

Kauno Jaunimo Teatras

Šeštadienį, spalio mėn. 18 d., TĖVO PALIKIMAS

3 pav. inscenizuota liaudies pasaka

BRĖMENO MIESTO MUZIKANTAI

4 pav. inscenizuota brolių Grimmų pasaka

KONCERTINĖ DALIS

Sekmadienį, spalio mėn. 19 d.

12 BROLIŲ JUODVARNIAIS LAKŠČIUSIŲ

S. Čiurlionienės 4 pav. pasaka

Spektaklių pradžia 15 val. Bilietai parduodami teatro kasoje (Laisvės al. 41, telef. 23717) nuo 10 iki 15 ir nuo 17 iki 19 val.

Elektros Stočiai reikalingi krovikai, iškrovinėti durpes. Darbas akordin's. Smulkiau sąlygas galima sužinoti Kaune, Kęstučio g. 22 Nr., kasdien be šventadienių nuo 8—16 val. 1874(2)

I LAISVĖ

Redakcija — Duonėlaičio 24, II a., vyr. redak'oriaus tel. 20520, redakcijos sekretoriaus — 21414, redakcijos—20530. Interesantai priimami 12—13 ir 17—18 val.

Administracija — Duonėlaičio 24, I a., tel. 26375.

Skelbimai priimami tik iš vakaro iki 18 v.

Smulkūs skelbimai

VAINORŲ VERTIMŲ BIURAS

Kaunas, Vytauto prosp. 61a. Tel. 26000

(netoli Laisvės al. kampo)

Parduodu lengvą automobilį-limuziną, geram stovyj, 5 vietų, su 6 ratais, firmos Studeb. Sužinoti Kaune, Duonėlaičio g. 22-4. Kaina neaukšta. 1887(1)

Parduodu mažai vartotą vyrišką dviratį. Šančiai, Vokiečių g. 25, b. 6. 1888(1)

Parduodamas vyriškas dviratis. Kreiptis nuo 15—17 val. Širvintų 6, b. 2. 1889(1)

Reikalinga rimta, sąžininga tarnaitė. Trakų g-vė Nr. 17, b. 6. 1892(1)

Mechaniškai Dviračių d-vei Kaune, Lukšio g. 12, reikalingi šaltkalviai gerai moką savo darbą ir elektros monteris. 1893(2)

Reikalinga savistoviai mašina mezganti mezgėja, sutinkanti išvažiuoti netoli nuo Kauno. Pranešti: Gedimino g-vė 7-a b. 5, telf. 23701. 1895(1)

Pirkiau elektrinę plytelę, arba elektrinį virdulį ir elektrinį pečiuką. Siūlyti Zentral-Handel-gesellschaft Ost, Buhalteris, Kaunas, Ožėškien's gt. 5, telf. 23452. 1896(1)

Prie IX forto parduodama 5 ha žemė be trobesių. Skambinti tel. 21170. 1897(1)

Reikalingas vežėjas, gerai mokas lietuvių ir vokiečių kalbas žodiu ir raštu. Atlyginimas geras. Kreiptis į Geležinkelų Valdybą Vilniuje, kamb. 455 darbo valandomis. 1898(7)

Ponių ir Panelių Dėmesiu!

Jūsų kojinės su palėptom skutinėmis yra bevertės, tačiau jas galima paversti į naujas, tinkamas jas sutvarkius. Turėjamos įjamatę praktišką odinome jums savo patarnavimą. Skambinkite telef. 41643 nuo 17 v. iki 19 v. 1899(1)

Parduodami krautuvės įrengimo baldai. Sužinoti Tvirtovės al. 94. 1870(1)

Reikalinga rimta mokanti vrti ir mylinti vaikų tarnaitė. Žemaičių g-vė 82a, bt. 2. 1901(1)

Tuoju reikalinga tarnaitė, Kaunas, Aguonų gatvė 1. Nuo 9—11 ir 15—17. 1902(1)

Parduodu lengvą automobilį-limuziną, geram stovyj, 5 vietų, su 6 ratais, firmos Studeb. Sužinoti Kaune, Duonėlaičio g. 22-4. Kaina neaukšta. 1887(1)

Parduodu mažai vartotą vyrišką dviratį. Šančiai, Vokiečių g. 25, b. 6. 1888(1)

Parduodamas vyriškas dviratis. Kreiptis nuo 15—17 val. Širvintų 6, b. 2. 1889(1)

Reikalinga rimta, sąžininga tarnaitė. Trakų g-vė Nr. 17, b. 6. 1892(1)

Mechaniškai Dviračių d-vei Kaune, Lukšio g. 12, reikalingi šaltkalviai gerai moką savo darbą ir elektros monteris. 1893(2)

Parduodu lengvą automobilį-limuziną, geram stovyj, 5 vietų, su 6 ratais, firmos Studeb. Sužinoti Kaune, Duonėlaičio g. 22-4. Kaina neaukšta. 1887(1)

Parduodu mažai vartotą vyrišką dviratį. Šančiai, Vokiečių g. 25, b. 6. 1888(1)

Parduodamas vyriškas dviratis. Kreiptis nuo 15—17 val. Širvintų 6, b. 2. 1889(1)

Reikalinga rimta, sąžininga tarnaitė. Trakų g-vė Nr. 17, b. 6. 1892(1)

Mechaniškai Dviračių d-vei Kaune, Lukšio g. 12, reikalingi šaltkalviai gerai moką savo darbą ir elektros monteris. 1893(2)

Reikalinga savistoviai mašina mezganti mezgėja, sutinkanti išvažiuoti netoli nuo Kauno. Pranešti: Gedimino g-vė 7-a b. 5, telf. 23701. 1895(1)

Pirkiau elektrinę plytelę, arba elektrinį virdulį ir elektrinį pečiuką. Siūlyti Zentral-Handel-gesellschaft Ost, Buhalteris, Kaunas, Ožėškien's gt. 5, telf. 23452. 1896(1)

Prie IX forto parduodama 5 ha žemė be trobesių. Skambinti tel. 21170. 1897(1)

Reikalingas vežėjas, gerai mokas lietuvių ir vokiečių kalbas žodiu ir raštu. Atlyginimas geras. Kreiptis į Geležinkelų Valdybą Vilniuje, kamb. 455 darbo valandomis. 1898(7)

Ponių ir Panelių Dėmesiu!

Jūsų kojinės su palėptom skutinėmis yra bevertės, tačiau jas galima paversti į naujas, tinkamas jas sutvarkius. Turėjamos įjamatę praktišką odinome jums savo patarnavimą. Skambinkite telef. 41643 nuo 17 v. iki 19 v. 1899(1)

Parduodami krautuvės įrengimo baldai. Sužinoti Tvirtovės al. 94. 1870(1)

Reikalinga rimta mokanti vrti ir mylinti vaikų tarnaitė. Žemaičių g-vė 82a, bt. 2. 1901(1)

Tuoju reikalinga tarnaitė, Kaunas, Aguonų gatvė 1. Nuo 9—11 ir 15—17. 1902(1)

Parduodu lengvą automobilį-limuziną, geram stovyj, 5 vietų, su 6 ratais, firmos Studeb. Sužinoti Kaune, Duonėlaičio g. 22-4. Kaina neaukšta. 1887(1)

Parduodu mažai vartotą vyrišką dviratį. Šančiai, Vokiečių g. 25, b. 6. 1888(1)

Parduodamas vyriškas dviratis. Kreiptis nuo 15—17 val. Širvintų 6, b. 2. 1889(1)

Reikalinga rimta, sąžininga tarnaitė. Trakų g-vė Nr. 17, b. 6. 1892(1)

Mechaniškai Dviračių d-vei Kaune, Lukšio g. 12, reikalingi šaltkalviai gerai moką savo darbą ir elektros monteris. 1893(2)

Reikalingas vežėjas, gerai mokas lietuvių ir vokiečių kalbas žodiu ir raštu. Atlyginimas geras. Kreiptis į Geležinkelų Valdybą Vilniuje, kamb. 455 darbo valandomis. 1898(7)

Ponių ir Panelių Dėmesiu!

Jūsų kojinės su palėptom skutinėmis yra bevertės, tačiau jas galima paversti į naujas, tinkamas jas sutvarkius. Turėjamos įjamatę praktišką odinome jums savo patarnavimą. Skambinkite telef. 41643 nuo 17 v. iki 19 v. 1899(1)

Panevėžio Apskritis Viršininke Istaigai skubiai reikalingas VERTĖJAS, mokas gerai vokiečių ir lietuvių kalbas. 1904(1)

Perku ir mainau lietuviškus pašto ženklus. Vilnius, Jasinskio 16-3. Įėjimas iš Patalnės g. Nuo 15—17 ir nuo 19,30—21,30 val. 1830(1)

Reikalinga atelnanti tarnaitė. Telrautis Prūsų g-vė Nr. 12, butas 3. 1907(1)

Kesiu baterijinį radio aparatą į gerą tinklinį.

Kreiptis: Skuodų g-vė Nr. 25 butų kolonijoje nuo 17 val. 1915(1)

JEI IŠVERSTI KA NORS REIK, I SAPIEGOS 6 EIK

Vertimų biuras „Plunksna“ verčia vokiečių kalbą prūsų, pažymėjimus ir kitus raštus. Kaunas, Sapiegos (buv. Tolstojaus) g. 6 nr. Tif. 23727. 1734

3-ju asmenų šeimai reikalinga sąžininga, švari ir darbėti tarnaitė. Kreiptis į Vasario 16 g-vė 3 Nr., bt. 4 nuo 16—18 val. 1913(1)

D-ras Motiejus Nasvytis, vidaus — special. plaučių, širdies, virškinamųjų organų, vaikų ir limpamųjų lęų gydytojas, gyvenas Kaune, Vlenybs aikštė 9 Nr., bt. 2, telf. 26134, sugrįžo. L'goniai priimami nuo 11½—1 val. dien. ir nuo 4—6 val. vak Kalnų saulė. Laboratoriniai tyrimai. 1912(1)

Miesto centre, Duonėlaičio 4-a valkia vertimų bei informacijų biuras. Vertimai atliekami tiksliai ir greitai. Be to duojamos t'kslios įvairios informacijos. Darbo val. 8,30—16,30. 1911(4)

Parduodama rašomoji mašinėlė „CONTINENTAL“ ir E'ronai. Petrašiūnai, Naujoji g-vė Nr. 1, telef. 23. 1910(1)

Parduosiu piningą ožką. Kanto 5-2. Kreiptis 17—19 val. 1903(1)

MALONIAM PILIEČIŲ DĖMESIUI!

Artėjant rudens darganoms, piliečių patogumui Valst Gumos I-kas „Inkaras“ isteigė nudevėtos avalynės ir kitų gumos išdirbinių patalpyto skyrių. Patalpų priėmimo kontoros Kaune, Prezidento g-vė 9 Nr. Telefonas 2399; Laisvės Al. 18a Telefonas 28227 ir kitur. Priėmimo valandos, išskyrus šventadienius, kasdien nuo 9 val. iki 15 val. ir nuo 17 val. iki 19 val. „Inkaras“ 1908(1)

VALSTYB. VILNIAUS AKUŠERIŲ MOKYKLA PRADEJO MOKSLO METŲ

I mokyklą prašymai dar priimami. Stoti mokyklon gali moterys ir mergaitės nuo 18 iki 30 met. amžiaus, tvirtos ir sveikos, baigusios gimnaziją. Išimtinais atvejais, priimamos ir mažesnio cenzo.

Prie prašymo pridėjama:

1. Gyvenimo aprašymas,
2. Mokslo cenzo pažymėjimas;
3. Metrikos ar jų patvirtintas nuorašas;
4. Sveikatos liudijimas;
5. Fotografijos 2.

Prašymai priimami šiuo antrašiu: Vilnius, Valstyb. Akušerių Mokykla, 16 Vasario gt. Nr. 8.

Mokslas visoms nemokamas tįslais 2 metus. Prie mokyklos yra bendrabutis, kur nepasiturinčios mokinės subsidijuojamos pavidale maisto, skalbimo ir buto. Kitoms mokinėms maistas, skalbimas ir butas teikiamas savikaina.

Dr. V. Baronas
Mokyklos Direktorius.
I. Mačiukaitė
Sekretorė.
1870(2)

„I Laisvė“ skelbimų kainos: darbo ieškantiems Rub. 2.—; darbo siūlantiesiems Rub. 10.—; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai Rub. 15.—; valdinių ir prekybinių įstaigų skelbimai 1 petito eilutė 4 rub. Adresas: Kaunas, Duonėlaičio g. Nr. 24, tel. 26375. Administracija atdara nuo 8 iki 18 val. Leidžia a. a. b. „Spaudos Žodis“. Spausdina „Žaibo“ spaustu- vė (Kaunas, Duonėlaičio 24).

„Flaksmanų“ reikalais

Kauno dramos teatras ir šiais metais su dideliu pasisekimu stato vokiečių dramaturgo Otto Ernsto trijų veiksmų pjesę „Direktorius Flaksmanas“. Tai blogai vadovaujamos mokyklos gyvasis pavyzdys. Tokioje mokykloje viešpatauja rūtina, šablonas. Mokyklos neįstengia pralaužti ir „Flemingai“, arba tie nauji mokytojų tipai, kurie mato didelę naudą bendradarbiauti su savo mokiniais. Tokie „Flemingai“, bent ankstybesnėje mokykloje, buvo reti, saulėti paukščiai. Jie pedagogijos mokslui ir praktikai atnešė tiesiog pavasarį, atogrąžas. Tačiau, kad ir kažin kaip būtų pažengęs pedagogijos mokslas ir praktika, betgi blogo pavyzdžio vis pasitaiko.

Mus tiesiogiai interesuoja „Direktorius“ Flaksmanas. Kas gi jis toks? Tai gražiai pavaizdavo artistas Kubertavičius. Flaksmanas sėdi gimnazijos direktoriaus kėdėje. Jam svarbu šablonas, trafaretinė tvarka, o daugiau niekas nesvarbu. Dar tektų pridėti, kad, tur būt, svarbu ir algą gauti. Dėl tvarkos jis spaudžia vieną mygtuką, spaudžia kitą mygtuką — turi gi būti tvarka! Prieš sėsdamas pasirašyti, jis pasižiūri, ar gerai padroži pieštukai. Jei gerai — šypsosi, patenkintas. Jei ne — labiau išsišiepia, niurna, nepatinka. Vadinas, pieštukai blogai padrožti, pagaliau rašalinės blogai sustatytos. Be to, atsilankiusius moka pasodinti į vieną ar į kitą kėdę — žiūrėti, kas ir kaip. Mokinius moka sudrausti, išvalkyti, kolegoms padaryti daug pastabų.

Be abejo, Lietuvoje gal sunku būtų tipišką „Flaksmaną“ atrasti, kuris tipiškai atitiktų vokiečių dramos personažą. Betgi kai kurie reiškiniai, arba bylos su savo rūšies „Flaksmanais“ nėra retas dalykas. Tenka tai aiškinti konkrečiais pavyzdžiais, kurie mus pasiekė ir kurie, klausimą visapusiškai ištyrus, negalėtų būti palikti be pastabų. Gal ir daugiau tokių reiškinų yra. Tad tegu susirūpina tais dalykais tie, kuriems tai arčiausia.

Kauno apskrities vienos gimnazijos auklėjamo vaiko tėvas mums rašo, kad gimnazijoje yra parketas, no kurį mokiniams draudžiama palakstyti. O kur nors kitur pasirašyti nėra vietos. Gimnazija virsta savo rūšies kalėjimu. Pasitelkę atsakyta, kad tai daro visa mokyklos vadovybė. Vadinas, čia net nė vieno „Fleming“ neatpiranda. Taip buvo nušviestas dalykas iš tėvo pusės, kuriam vaiko laimė, be abejo, arčiau prie širdies.

Betgi teko išklausti ir altera pars. Kuo gali pasiteisinti mokyklos vadovybė tokia žiaure drausme mokinių atžvilgiu, kuri šiaip ar taip varžo jaunas bebręstančias būtybes. Atsakyta, kad gimnazijoje iš tikro yra parketas, kuriuo neleidžiama su korpaitėmis vaikščioti. Jei norima pavaikščioti po parketą, reikia užsimauti šliuraitės. Tai mokiniai ir daro. Pagaliau, jei parketas suteršiamas, mokiniai patys turi valyti. Paklausus, kodėl ir tai daroma, atsakyta, kad tai yra savo rūšies „darbo tarnyba“. Betgi pats svarbiausias dalykas, tai dulkių klausimas. Šliuraitės padeda apsiginti nuo dulkių klasėje ir parketo vietoje. Apskritai atsakyta, kad čia žiūrima mokinių sveikatos, tvarkos, pagaliau grožio. Atrodo, kad čia nieko negalima būtų prikišti. Bet vis dėlto prašosi padaroma tam tikra išvada.

Suprantama, jei kartais mokiniai negali vaikščioti suolais, tai taip pat yra biau ir griežta drausmė, žinoma, mokinių požiūriu. Pagaliau, jei negalima slidinėti su korpėmis po parketą, taip pat nuobodu gyventi ant sviesto. Tiesą, juk visa tai gali spręsti kiekvienas iš savo išgyvenimų, nes tada atrodo vienaip, o dabar kitaip. Betgi iš teisybės, blogai darytų tie auklėtojai, jei jie mokinių judesio instinkta nemokėtų tinkamai sunaudoti, o vien tenkintųsi draudimais. Reikia gerai suprasti, kad juo didesnis draudimas, juo didesnis apėjimas. Bet iš kitos pusės negalima būtų turėti tokios didelės meilės vaikui, kurio skundus reiktų iš karto priimti be jokios apeliacijos. Apskritai,

Pedagoginis Institutas dirba

Vilniaus Pedagoginis Institutas yra padaręs atitinkamą reformų ir prisitaikę, prie naujų gyvenimo sąlygų. Numatan; Lietuvoj įvesti papildomuosius prad. mokyklų (VI ir VII) skyrius (Fortbildungsschule), praplėsti specialinio lavinimo mokyklų tinklą, sustiprinti fizinio lavinimosi dalykus mūsų mokyklose ir esant; didžiausiam pareikalavimui mokytojų vokiečių kalbą, Vilniaus Pedagoginiame Institute yra naujai įvestos šios specialybės: kūno kultūros, namų ruošos, žemės ūkio ir vokiečių kalbos.

Baigusieji Vilniaus Pedagoginį Institutą įgyja papildomų (atseit vyresniųjų skyrių) prad. mokyklų bendrojo lavinimo dalykų dėstytojų ir progimnazijų mokytojų teises. Tuo būdu Institutas savo paskirtimi išsiskiria iš mokytojų seminarijų ir Universiteto Fakultetų, kuriuose ruošiami mokytojai gimnazijoms.

Ypatingo šiais metais pasisekimo Institute turi naujai įvestoji vokiečių kalbos specialybė. Berods, 40% naujų studentų yra pareiškusių norą studijuoti vokiečių kalbą. Ir nenustatbu kodėl, nes Institute vokiečių kalbos programa yra pa-

kreipta grynai praktine linkme: studentai dirbo šioje specialybėje mažomis grupėmis (po 12 žmonių), čia dėstoma kuo mažiausią teorinių dalykų ex cathedra, o pati teorija išvedama iš kalbos pratybų ir skaitybų. Instituto uždavinys — išvengti baigęs šią specialybę studentas mokėtų, pirmoj eilėj, gyvąją vokiečių kalbą žodžiu ir raštu ir kad sugebėtų savo žinias perduoti kitiems.

Atsižvelgdama į taip svarbius šiuo momentu Pedagoginio Instituto uždavinius, Švietimo Vadovybė yra leidusi pakankamą skaičių stipendijų po 350 rb mėnesiui, kuriomis galima bus aprūpinti visus darbdžius ir pažangius moksle studentus.

Institutas turi du bendrabučius: vyrų (ca 100 lovų) ir mergaičių (ca 75 lovų). Bendrabučiuose gyvenima, nemokamas. Be to, nuo lapkričio mėn. 1 dienos pradeda veikti Instituto valgykla, kurioj studentai gaus pigius ir sveikus pietus. Tokiu būdu manoma, kad studentas ir su savo kuklia stipendija galės padoriai studentiška pragyventi.

Dėl sunkių susisiekimo sąlygų ir dėl vis kylančio abiturientų susidomėjimo Pedagoginiu Institute, iš tolimųjų provincijų atvykstantieji studentai bus dar priimami iki lapkričio mėn. 1 dienos.

Institute veikia ir mokytojų tobulinimo skyrius. Šiame skyriuje mokslas tęsiasi, kaip ir aname, 2-jus metus. Tad eiliniai Vilniaus m. ir artim. apylinkių pradinių mokyklų mokytojai turi gerą progą pasitobulinti, išgyti vieną iš šių specialybių: 1) lietuvių k., 2) istoriją, 3) vokiečių k., 4) gamtą — žemės ūkio m. ir geografiją, 5) matematiką — fiziką ir 6) gydomąją pedagogiką.

Kaip mokytojų rengimo, taip ir mokytojų tobulinimo skyrius baigusiesiems suteikiamos aukštąjį pedagoginį mokslą baigusio teises.

Mokslas su mokytojų tobulinimo skyrių einamas vakarais, tarp 4—8 val. Vilniaus m. ir artimųjų apylinkių pradinių mokyklų mokytojai, įstoje į Instituto mokyt. tobulinimo skyrių, bus atleidžiami nuo mokytojų rengiamų vokiečių kalbos kursų, nes Institute visiems privaloma vokiečių kalba.

ŪKININKŲ PRIEVOLĖS

Marijampolėje, kaip praneša „Nauja Gadyne“ (Nr. 32), įvyko apskrities burmistrų ir viršaičių suvažiavimas, kuriame apygardos tarėjas V. Goštautas padarė pranešimą apie ūkininkų prievoles.

Tarėjas davė paaiškinimų dėl nustatytų javų, bulvių ir pašaro normų. Marijampolės apskritis turi parūpinti 13.400 tonu duoninių javų (rugių ir kviečių), 2850 t avižų, 1765 t miežių, 13.940 t bulvių, 3654 t šiaudų ir 3345 t šieno. Žirnių ir pupų kiekis dar nenustatytas. Skirstant grūdų prievolę, bus atsižvelgta į ariamos žemės plotą. Kiekvienam šeimos nariui metams ūkininkas gali pasilikti po 180 kg grūdų ir sėjai po 175 kg 1 ha. Draudžiama duoniniai javai vartoti gyvulių šėrimui ir degtinės gamybai. Valstybiniai ir pavyzdiniai ūklai traktuojami vienodai su ūkininkais. Javus ir bulves supirkinėti gali tik „Lietūkis“. Už perkamus gaminius bus mokamos paskutinės Generalinio Komisarо nustatytos kainos, ir ūkininkai, anksčiau pardavę javus ir gavę mažas kainas, dabar gali atsimti skirtumą. Už prievolės neatlikimą bus baudžiama.

Toliau Tarėjas nagrinėjo bulvių klausimą, kuris šiuo momentu yra gan opus, nes po bolševikų reformos ūkininkai nesodino tiek bulvių kaip paprastai. Marijampolės apskr. ūkininkai bulves statys į geležinkelio stotis. Kiekvienoje gelež. stotyje nuo spalio 10 d. kasdien bulvių pakrovi-

mui bus paskirta po vieną vagoną (Marijampolė 2 vag.).

Vėliau Tarėjas supažindino su gyvulių supirkimo prievole. Gyvulius, be „Maisto“, gali supirkti tik kooperatyvai ir asmenys, turintieji „Maisto“ bendrovės išduotus specialius leidimus. Smulkūs ūkininkai, kurie iš savo ūkių neturi ir negali užauginti gyvulių pardavimui ir nukentėję ūkliai nuo šios prievolės atleidžiami, tačiau valščiai — skirtas pristatytinų gyvulių kiekis nesumažinamas ir turi būti išreikalautas iš kitų to valščiaus gyventojų. Į prievolės normą skaitomi ir vokiečių kariuomenės palmitieji gyvuliai, tik įsakymui pateisinti turi būti pristatomi kvitai ar seniūnijų bei viršaičių paliudijimai. Ūkininkas neturis raguotųjų, gali vietoj jų pristatyti kiaules šiuo santykiu: vietoj 160 kg gyvo svorio raguotųjų gali duoti 100 kg gyvo svorio kiaulių ir atv. Versiai ir avys priskiriami prie raguotųjų.

Į viršaičių paklausimus atsakinėjo Tarėjas ir apskr. vokiečių agronomas. Buvo pareikšta, kad visi nesugebantieji ar apsilėidę ūkininkai viršaičių turi būti registruojami ir jų pavardės praneštos apskr. viršininkui. Čia jie bus įtraukiami į „Juodaąją knygą“ ir nuo sekančių metų, kaip nepajėgia valdyti ūkių, bus iš jų pašalinti.

Naujas dalykas yra žemės ūkio darbininkų socialinis draudimas. Kur nėra socialinio draudimo ar Ligonų Kasų skyrių, draudimą vykdo viršaičiai. Baigiant posėdį, Tarėjas pareiškė,

kad ūkininkas šią prievolę turi atlikti sąmoningai suprasdamas jos reikšmę. Jis greitai bus aprūpintas visais reikalingais reikmenimis, nes bus įvestos ūkio reikmenų kortelės. Reikmenys bus gauti į apskritis ir iš čia teisingai visiems paskirstyti. Ūkininkas gali nebijoti ir dėl pinigų vertės, nes jų vertė užtikrinta.

Pertvarkoma Rytų Krašto tekstilės ir popierio pramonės vadovybė

Kaip „Deutsche Zeitung im Ostland“ (Nr. 66) iš patikimų šaltinių praneša, artimiausiomis dienomis pradeda savo veiklą Rytų Krašto Pluošto ap. at. bendrovė (Ostland - Faser G. m. b. H.). Ši bendrovė perims tekstilės žaliavų ūkio, o taip pat tekstilės pramonės ir popierio bei celulozės pramonės vadovavimą visame Rytų Krašte.

Tuo būdu Rygos generalinio komisaro srityje Rytų Krašto Pluošto bendrovės žinlon pereis šios pramonės direkcijos žinybos (trestai) su visomis imonėmis ir turtu:

1. Tekstilės pramonės vyr. valdyba Rygoje,
2. Silko ir trikotažo pramonės trestas Rygoje,
3. Medvilnės ir linų pramonės trestas Rygoje,
4. Vilnų pramonės trestas Rygoje,
5. Popierio ir celulozės trestas Rygoje,
6. Linų ir kanapių monopolis Rygoje.

Tuo būdu šie trestai išeina iš pramonės direkcijos kompetencijos.

Kauno generalinio komisaro srityje pirmiausia perimama Lietuvos Linų Kooperatyvų Sąjunga „Linai“ Kaune.

taip, tokiais atvejais reiktų ištirti rūpinimą klausimą abiem pusėms ir, ką gero, gražiuoju susitari. Pagaliau, čia turėtų spręsti savo rūšies „trečiųjų teismas“, t.y., tie pareigūnai, kuriems mokymo ir auklėjimo dalykai priklauso iš esmės. Mes tik atkreipiame malonų dėmesį.

Rytų Krašto Pluošto Bendrovės valdybos pirmininku paskirtas Hans Kehrl ir vyr. reikalų vedėju Reicho Igalliotinis Dr. Fr. Dorn. Netrukus būsiąs paskelbtas atitinkamas Reicho Komisarо potvarkis tuo reikalu.

TALINO PRAMONĖS NUOSTOLIAI

Taline išeinąs laikraštis „Linna Teataja“ pateikia smulkių duomenų apie bolševikų padarytus nuostolius Talino pramonėi. Tais daviniais Šiaurės celulozės ir popierio fabrikas nukentėjo 50%. Visiškai sunaikintos uosto dirbtuvės, br. Puhk didžiulis malūnas, automobilių taisymo dirbtuvės, Baltijos medvilnės fabrikas, kurio žaliavos atsargos vis dėlto yra išlikusios, br. Toferių tekstilės fabrikas ir kt.

Tačiau žymi dalis didesnių ir mažesnių imonių išliko, jų tarpe tabako, avalynės, šokolado fabrikai, spirito varykla, skerdyklos ir visa eilė kitų imonių.

KARO LAUKO TEISMO SPRENDIMAI PROTEKTORATE

PRAHA. Už sabotažo aktus ūkio srityje karo lauko teismas Prahoje šėšis asmenis nuteisė pakarti. Taip pat už sabotažo aktus ūkio srityje arba už neleistiną sąmoningą ginklų laikymą Brno karo lauko teismas nuteisė tris asmenis pakarti ir tris asmenis — sušaudyti. Spalio 14 d. sprendimai buvo įvykdyti. Du asmenis karo lauko teismas Prahoje ištelsino.

Nauji prokurorai

Teisingumo Generalinio Tarėjo įsakymu nuo 1941 m. spalio 1 d. paskirti šie prokurorai:

Marijampolės apygardos Teismo. **Marijampolės Vambutas** — Panevėžio Apygardos Teismo.

Kazys Smalenskas — Marijampolės Apyg. Teismo.

Jonas Talala — Vilniaus Apyg. Teismo.

Aleksas Kaminskas — Šiaulių Apyg. Teismo.

Antanas Kubilius — Kauno Apyg. Teismo Prokuroro Padėjėju.

Ignas Kaziauskas — Kauno Apyg. Teismo Prokuroro Padėjėju.

Eduardas Petkevičius — Šiaulių Apyg. Teismo Prokuroro Padėjėju su būstine Telšiuose.

Kazys Miltakis — Panevėžio Apyg. Teismo Prokuroro Padėjėju.

Petras Maželis — Šiaulių Apyg. Teismo Prokuroro Padėjėju.

Stasys Anuškevičius — Marijampolės Apyg. Teismo Prokuroro Padėjėju.

Kazys Lašas — Šiaulių Apyg. Teismo Prokuroro Padėjėju.

Grigas Bronius — Vilniaus Apyg. Prok. Padėjėju.

Snaptys Marijonas — Vilniaus Apyg. Prok. Padėjėju.

ATITAIŠYMAS

Vakarykščiame Kauno Miesto Komisarо skelbime dėl anglių išdavimo įsibrovė šį korektūros klaidą: „Anglys bus išduodamas nustatytam laikotarpiui“; turi būti: „Anglys bus išduodamas nenustatytam laikotarpiui“.

Be to, pažymima, kad minėtos anglis bus išduodamos tik privatiems pastatams, turintiems centralinį šildymą. Įstaigoms skelbimas netaikomas.

Kauno Miesto Komisarо Kuro Dalis.

Anglija kažkodėl pralaidusi didžiausiąją progą

Kaip Amerikos laikraščio korespondentui atrodo Sovietų Sąjungos reikalai

NEW YORKAS. Von Wiegand iš Šanchajaus laikraščiu „New York Journal American“ praneša, kad bolševikų žlugimas įvyks netrukus. Sovietų Sąjunga, o tuo pačiu ir komunizmas būvę nugalėti per 3,5 mėnesius. Viršum Kremliaus derybų salės, kur vyko plutokratų, kapitalistų ir komunistų konferencija Rusijai išgelbėti, durų turėjo būti parašas: „Per vėlu“. Anglija netrukus nustos savo paskutinio sąjungininko Europos žemyne. Anglijos blokada iki šiol pasirodė iliuzija. Dėl kažkurių priežasčių Anglija yra palikusi neišnaudotas visas progas, jų tarpe ir didžiausiąją, kada Hitleris buvo užimtas su Sovietų Sąjunga. Von Wiegandas nurodo, kad britų kariuomenė Egipte ne-

pasijudino ir kad Anglija nepadarė nė vieno mėginimo įsibrauti. Jei Anglija negalėjo rizikuoti įsibrauti į žemyną per Kanalą, tai Amerikai bus nepalyginti sunkiau mėginti įsibrauti per Atlanto vandenyną.

33.000 SUOMIU PERSIKĖLĖ Į KARELIJĄ

HELSINKIS. Suomų vyriausiojo štabo karinė vadovybė praneša, kad į atsiimtas Karelijos sritis iki spalio 12 d. sugrįžo apie 33.000 žmonių. Jie atsivedė 5.000 karvių, 2.000 arklių ir atsivežė 1.200 vagonų žemės ūkio mašinų ir privataus turto. Bendras skaičius tų, kurie šiais metais nori išsikelti į Kareliją, siekia 50—60 tūkstančių. Karelijoje prieš karą buvo 220.000 kaimo gyventojų, iš jų 100.000 darbingų. Kadangi sugrįžusieji yra visi suaugę ir darbingi, tai tokiu būdu apie 30% Karelijos darbingųjų žemės ūkio gyventojų vėl dirbs savo senosiose gyvenamose vietose. Platesnio masto gyventojų sugrįžimas į Kareliją prasidės tik ateinantį pavasarį.

Po ilgos ir sunkios ligos a. m. spalio 14 d. mirusia

Valerijos Gedminienės

laidotuvės iš šv. Trejybės parapijos bažnyčios į kapus įvyks šiandieną 17 val. apie ką praneša gimimės ir palaidavimams

Nulūžęs sūnus

K. Miesto Savivaldybės Finansų skyriaus vedėju

JURGIUI GEDMINUI,

jo motinai mirus, reiškia gilią užuojautą

S. ir B. Adomavičiai,
E. ir V. Vaškėliai ir
G. A. Pabedinskai.

K. Miesto Savivaldybės Finansų skyriaus vedėju

Jurgiu Gedminui,

jo motinai mirus, reiškia gilią užuojautą

Finansų skyriaus tarnautojai